

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato:

Foredrag til Kongelig resolusjon om verneplan for skog

1. FORSLAG

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette fram forslag om opprettelse av 14 nye naturreservater i medhold av lov om naturvern.

Områdene som foreslås vernet er:

1. Holmdalen naturreservat (489 dekar) i Nærøy kommune, Nord-Trøndelag fylke
2. Landfallvika naturreservat (361 dekar) i Namsos kommune, Nord-Trøndelag fylke
3. Midtibrenna naturreservat (2640 dekar) i Lierne kommune, Nord-Trøndelag fylke
4. Munklia naturreservat (1855 dekar) i Orkdal og Skaun kommuner, Sør-Trøndelag fylke
5. Fuggdalen naturreservat (utvidelse 34,8 km²) i Rendalen kommune, Hedmark fylke
6. Ledsageren naturreservat (15,8 km²) i Stor-Elvdal kommune, Hedmark fylke
7. Bersvenmyra naturreservat (utvidelse 1690 dekar) i Stor-Elvdal kommune, Hedmark fylke
8. Skorbekklia naturreservat (10,25 km²) i Trysil kommune, Hedmark fylke
9. Vålberget naturreservat (334 dekar) i Grue kommune, Hedmark fylke
10. Skjellingshovde naturreservat (utvidelse 472 dekar) i Sør-Aurdal, Nordre Land og Søndre Land kommuner, Oppland fylke
11. Leirfalla naturreservat (utvidelse 117 dekar) i Eidsvoll kommune, Akershus fylke
12. Råsok naturreservat (100 dekar) i Fet kommune, Akershus fylke
13. Delingsdalen naturreservat (399 dekar) i Oppegård kommune, Akershus fylke
14. Hølvannet naturreservat (utvidelse 3181 dekar) i Rømskog og Aurskog-Høland kommuner, Østfold og Akershus fylker

Samlet nytt verneareal er ca. 72,5 km², hvorav ca. 41,6 km² produktiv skog.

Det har vært ulike verneprosesser for de ulike områdene, og det blir i kapittel 6 referert til saksbehandlings-prosessen under omtalen av hvert enkelt område. Alle områdene unntatt Fuggdalen faller inn under ordningen med frivillig skogvern.

Som en følge av at det foreslås utvidelser av 5 eksisterende naturreservater, foreslås samtidig følgende eksisterende vernevedtak opphevet:

1. Forskrift nr. 1434 av 07.12.2001 om fredning av Bersvenmyra naturreservat, Stor-Elvdal kommune, Hedmark.
2. Forskrift nr. 952 av 18.06.2004 om fredning av Skjellingshovde naturreservat, Sør-Aurdal, Nordre Land og Søndre Land kommuner, Oppland.
3. Forskrift nr. 1412 av 17.09.1982 om fredning av Leirfalla naturreservat, Eidsvoll kommune, Akershus.
4. Forskrift nr. 400 av 08.05.1992 om fredning av Hølvatn naturreservat, Rømskog og Aurskog-Høland kommuner, Østfold og Akershus.
5. Forskrift nr. 953 av 18.06.2004 om fredning av Fugglia naturreservat, Rendalen kommune, Hedmark.

1.1. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av naturvernloven av 19.6.1970. I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vedtak om opprettelse av

naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturvernlovens § 8 som lyder: ”Område som har urørt eller tilnærmet urørt natur eller utgjør spesiell naturtype og som har særskilt vitenskapelig eller pedagogisk betydning eller som skiller seg ut ved sin egenart, kan fredes som naturreservat. Et område kan totalfredes eller fredes for bestemte formål som skogreservat, myrreservat, fuglereservat eller liknende.” Naturreservat er strengeste verneform etter naturvernloven.

1.2. Verneverdier

Formålet med vern av disse områdene er å ta vare på både ”typiske” skogområder og spesielle/sjeldne/truede elementer i skognaturen. I tillegg til store arealer med barskog, finnes også innblanding av edlere treslag som gir skogen et varmekjært preg i nasjonal sammenheng. De største verneområdene som ligger i denne tilrådingen domineres av ulike utforminger av barskog, mens de mindre områdene har stort innslag av varmekjære treslag og høgproduktive skogtyper.

Et vern av de foreslåtte områdene vil sikre arealer med store verneverdier. Fem av områdene har nasjonal/internasjonal verneverdi. De fleste av områdene er egnet til å oppfylle mangler som ”Evalueringen av skogvernet i Norge” (Framstad et al 2002) påpeker.

Etter MDs vurdering tilfredsstiller alle områdene de krav som naturvernlovens § 8 setter til områder som skal vernes som naturreservat.

1.3. Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad i forbindelse med bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Det er ikke aktuelt at skogbruk skal fortsette i områder som fredes som naturreservater, men annen bruk som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere. Det er traktorveier i noen av de foreslåtte verneområdene.

Alt areal i denne planen er LNF-områder i de aktuelle kommunenes arealplaner.

2. SAKSBEHANDLING

Områdene som nå foreslås fredet, er ikke en del av en samlet verneplan, men områder som ligger i samme fylke har hatt felles prosess fram mot denne tilrådingen. I tabellen nedenfor er angitt tidspunkt for ulike stadier i verneprosessen for de ulike områdene.

<u>Område</u>	<u>Tilbud</u>	<u>Oppstart</u>	<u>Høring</u>	<u>FM tilråding</u>
<i>Holmdalen</i>	02.01.2007	10.06.2007	26.10.2007	29.02.2008
<i>Landfallvik</i>	13.05.2007	10.06.2007	26.10.2007	29.02.2008
<i>Midtibreenna</i>	24.08.2006	10.06.2007	26.10.2007	29.02.2008
<i>Munklia</i>		18.06.2007	31.10.2007	19.02.2008
<i>Fuggdalen</i>		04.05.2004	17.04.2007	31.01.2008
<i>Ledsageren</i>	26.05.2003	26.01.2007	26.07.2007	22.02.2008
<i>Bersvenmyra</i>		25.01.2007	30.07.2007	14.02.2008
<i>Skorbekklia</i>	22.10.2004	30.01.2007	09.07.2007	18.02.2008
<i>Vålberget</i>	10.11.2005	30.05.2007	17.07.2007	08.02.2008
<i>Skjellingshovde</i>	31.10.2005	10.07.2006	11.05.2007	02.04.2008
<i>Leirfalla</i>	05.01.2007	19.09.2007	20.11.2007	08.02.2008
<i>Råsok</i>		19.09.2007	20.11.2007	08.02.2008
<i>Delingsdalen</i>	11.11.2004	09.03.2006	20.11.2007	26.02.2008
<i>Hølvannet</i>		16.11.2007	11.12.2007	15.02.2008

Direktoratet for naturforvaltning (DN) sendte sin tilråding i vernesaken til MD ved brev av 4.4.2008. For detaljer om saksbehandling, høringsuttalelser osv., vises til DN's tilråding til MD.

Generell bakgrunn

Vern av skog har de siste 15 år vært prioritert i verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for dagens arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*.

Frivillig skogvern

MD bevilget i februar 2003 økonomisk støtte til Norges skogeierforbund (NSF) til arbeid med pilotprosjektet "Frivillig vern av skog i Norge". I pilotprosjektet ble elleve områder tilbudt for frivillig vern gjennom NSF. I desember 2005 ble det fattet vernevedtak for 7 av områdene som inngikk i pilotprosjektet. Gjennom vern av Ledsageren, slik det foreslås i denne tilrådingen, har det siste av områdene som inngikk i pilotprosjektet fått sin avklaring.

På grunnlag av erfaringer fra pilotprosjektet ba MD i brev av 17.2.04 til DN og NSF om at det ble etablert hensiktsmessige samarbeidsformer for å videreføre arbeidet med frivillig skogvern.

Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne aktuelle skogarealer for vern. Det blir deretter foretatt naturfaglige registreringer for å klarlegge vernekvaliteter og avgrensning. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. Forslag til fredningsforskrift er også utarbeidet på grunnlag av tilbud fra grunneiere basert på DN's mal for fredningsforskrift for naturreservater. Fylkesmannen utarbeider forskriftsforslaget som blir oversendt grunneierne for kommentarer.

Regjeringsadvokaten er ansvarlig for forhandlingene om pris fra Statens side. Det blir oppnevnt en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne/grunneiernes representant.

Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til fredningsforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Verneforslaget sendes deretter på høring. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp og vederlag skjer når vernevedtak er fattet.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

Navn

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag tilrår at det foreslåtte Landfallvik naturreservat endrer navn til Landfallvika naturreservat etter høringsuttalelse fra Språkrådet. DN og MD slutter seg til dette.

Vernegrenser

Det har i løpet av prosessen vært mindre justeringer av vernegrensene for flere av områdene uten at dette har hatt betydning for avtalen inngått mellom staten og grunneierne. Etter høringsprosessen er det foretatt en mindre justering av vernegrensen for Landfallvika naturreservat for å holde en lysløype utenfor verneområdet. Videre er det foreslått en endring i avgrensningen av Holmdalen naturreservat etter uttalelse fra kommunen for å unngå ulemper for bakenforliggende skog. Etter tilråding fra Fylkesmannen i Hedmark er grensene for Fuggdalen endret slik at eiendommen gnr/bnr 8/20 ikke omfattes av vernet. For Ledsageren er det foretatt en grensendring etter høring etter ønske fra berørt grunneier. Det arealet som går ut er ungskogarealer det det går en vei samt at det ligger en hytte i dette området. Grensendringen vil ikke ta ut arealer med vernekvaliteter, men arronderingen av verneområdet blir dårligere. Utvidelsen av Skjellingshovde er etter innspill fra grunneier noe større enn det forslaget som var på høring.

Fredningsforskrift

Det er foreslått flere mindre endringer i forslagene til fredningsforskrifter i forhold til høringsforslagene. Det henvises til kap. 6, der dette kommenteres for hvert enkelt område.

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte området. Utgifter til erstatninger og gjennomføring av erstatningsprosessen, samt merking og oppsetting av skilt er dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 35.

MD kan ikke se at verneplanen har vesentlige konsekvenser for næringsvirksomhet som krever ytterligere utredning i samsvar med Utredningsinstruksen.

5. GENERELLE MERKNADER

Høringsuttalelsene er oppsummert i kap. 6 under omtalen av hvert enkelt område. I kapittel 5 tas opp uttalelser som gjelder generelle forhold knyttet til forskriftene og vernesaken generelt.

5.1. Generelle høringsuttalelser

Diverse

Nord-Trøndelag Bondelag ber om at naboer blir satt opp som ordinære høringsparter i vernesaker, og mener for øvrig at det er meget viktig at vernebestemmelsene gjennom § 5 åpner for bruk av reservatene i miljøtilpasset reiseliv.

Statens Landbruksforvaltning uttaler at i de tilfeller hvor bakenforliggende eiendommer er avhengig av adkomst over de områder som er foreslått vernet, må det finnes fram til en løsning slik at vernet ikke blir til hinder for drift av andre landbrukseiendommer.

Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag mener at i verneforslag framkommet gjennom frivillig vern må det gis opplysninger om skogforholdene slik at konsekvenser for skogbruk på kort og lang sikt kan vurderes. De kunne derfor ønsket en mer utfyllende beskrivelse av skogforhold.

NTNU Vitenskapsmuseet er positive til verneforslaget og til at fylkesmennene nå har grepet tak i "frivillig vern"-konseptet og dermed avklarer hvilke verneverdige skogområder som kan sikres på denne måten. Arbeidet med frivillig vern er en interessant videreføring av prosessen med tilleggsvern for å bøte på påviste mangler ved de gjennomførte verneplanene for barskog. Slik som denne prosessen nå kjøres, kommer det stadig fylkesvise verneforslag med ett eller noen få nye områder. Dette vanskeliggjør arbeidet med å få ajourført oversikt over status og hvordan det ligger an med måloppfyllelsen i forhold til idealkrava. Det er derfor sterkt ønskelig at de enkelte fylkesmenn og DN gjør sitt beste for til enhver tid å ha allment tilgjengelige, ajourførte oversikter og statistikker som viser hva som er oppnådd både regionalt og nasjonalt i forhold til de faglige kriteriene som er vektlagt av NINA og Skogforsk. NTNU Vitenskapsmuseet mener at fagrapporter med naturfaglig beskrivelse av områder bør være lett tilgjengelige når slike saker sendes på høring.

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag synes omlegging til naturreservat er beklagelig, og faglig sett alt annet enn miljøvern. De reagerer også på begrepet vern, for skogen er vernet gjennom skogloven, dette er totalfreding. På generelt grunnlag uttales det at det har lite for seg å verne noen mindre øyer innimellom større områder. De ønsker å styre bruken på en annen måte og se helheten i landskapet. Skog og utmark endrer seg stadig uavhengig av status på området.

Viken Skog BA ser gjerne at behandlingstiden går ned for prosesser knyttet til frivillig vern.

Oppland Bonde- og småbrukerlag ser det som svært viktig at erstatningsordninger som makeskifte prioriteres der det er mulig i forhandlingene med grunneiere. De mener også at det er viktig å finne gode og varige løsninger på bruk av veger og stier hva gjelder transport av tømmer og beitedyr.

Glommen Skog BA er kritiske til en mindre del av utvidelsen av Fuggdalen, som de mener burde vært skilt ut som eget prosjekt med frivillig vern.

Norges naturvernforbund påpeker generelt at mangelen på systematiske registreringer gjør at man i liten grad kan være sikre på at de beste områdene vernes, og at prosessen ved frivillig vern er slik at de som høringsinstans ikke har noen reell påvirkning.

Landbruks- og matdepartementet bemerker at det i forbindelse med grensetrekkingen i terrenget må legges stor vekt på at grensene blir tjenelige både til verneformålet og i forhold til bruken av arealene utenfor verneområdet.

Formål med fredningen

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har merknad til forslag om endring av § 2 Formål der det tas inn i formålet at ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor naturreservatet er viktig for samisk

kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift. Et vernevedtak er hjemlet etter natur-vernloven, hvor det heter at områder som oppfyller visse naturkvaliteter kan fredes som natur-reservat. Videre er fredningsforskriftene generelt systematisk oppbygd gjennom kapitler, først med avklaring hva som ikke er tillatt, deretter med en systematikk på hva som likevel er tillatt, signal om hva som kan omsøkes, og unntaksregler. Fylkesmannen ser det slik at "formål" med vern bør relateres til naturvernlovens hjemmel for vern, og stiller dermed spørsmål både om det er fornuftig - og om det i det hele tatt er hjemmel for å trekke andre interesser enn de i naturvernlovens beskrevne grunnlag inn i formålet for vern. Dette har betydning da formål for vern også legges til grunn ved f.eks. dispensasjonsvurderinger. Derimot kan de øvrige paragrafer brukes til å designe en tilpasning av en fredningsforskrift og fredningsregime i forhold til andre interesser i områdene.

Ferdse, herunder motorferdse

Norges Orienteringsforbund har ikke innvending til selve forslagene om vern, men er av den klare oppfatning at generelt forbud mot idrettsarrangement ikke kan aksepteres, og at dette er en standardformulering det ikke finnes faglige og dokumenterbart grunnlag for. Gjennomføring av ulike orienteringsaktiviteter, som o-løp og turorientering, gjøres i nært samarbeid med grunneiere og etter faglige retningslinjer, slik at ulemper og skadevirkninger unngås. Forskningsundersøkelser har vist at selv under ekstreme værforhold, i sårbar natur og med meget store deltakerantall (mange tusen) ikke har påført naturmiljøet skader over tid.

NTNU Vitenskapsmuseet har følgende merknader til forskriften:

- i § 3 punkt 6 blir det sagt at ridning er tillatt på godkjente ridetraseer. Disse bør kartfestes og klargjøres på informasjonstavler.
- § 5 punkt 3, om nødvendig motorferdse for vedlikehold av anlegg: Det bør være en føring på at slik motorferdse vanligvis bare bør innvilges på vinterføre/frossen mark.

Statens landbruksforvaltning foreslår at motorisert uttransport av syke og skadde bufe tillates.

Den Norske Turistforening ber om at verneforskriftene åpner for vedlikehold og eventuelt merking av eksisterende stier og foreslår et nytt punkt i verneforskriftens § 5 der det gis mulighet for å søke om tillatelse for ulike friluftslivstiltak.

Universitetet i Oslo er skeptisk til at det i naturreservat med mye bratt lende skal være tillatt med "uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget" idet det knapt finnes noe kjøretøy som ikke vil sette varige spor i slikt terreng.

Forsvarsbygg har på vegne av Forsvaret en merknad til verneforskriftens forbud mot start og landing med luftfartøy. Dersom det i forbindelse med øvelser eller særskilte oppdrag skulle være behov for militær helikoptervirksomhet, ønsker Forsvarsbygg at forskriftene gir forvaltnings-myndigheten mulighet til å gi dispensasjon for dette til Forsvaret.

På vegne av grunneierne i Fuggdalen har advokat Johs. Thallaug anmodet om at uttransport av felt storvilt kan foretas med beltegående traktor.

Rendal Renselskap oppfatter de foreslåtte bestemmelsene slik at bruk av snøscooter under oppsyn med reinen i området kan fortsette og ser i så fall ikke at naturreservatet vil være til hinder for selskapets virksomhet.

Glommen Skog BA fremmer forslag om at bestemmelsen om uttransport av felt storvilt blir et generelt unntak med følgende ordlyd: "Uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget."

Diverse til forskriften

NHO Reiseliv kan ikke se at reiseliv er vurdert i planen og ber om at dette vurderes og gis en mulighet som næring.

NTNU Vitenskapsmuseet mener det er viktig at alle inngrep blir presist beskrevet og kartfestet, slik at alle involverte har en lik forståelse av hva som er tillatt. Dokumentasjon og overvåking av utviklingen er også viktig.

Akershus fylkeskommune mener det er viktig å synliggjøre i verneforskriftene at fornminner også er automatisk freda etter kulturminnelovens §§ 4 og 6. Fylkeskommunen ber også om at de som fagmyndighet blir hørt i aktuelle saker som går på kulturminneinteresser, og samtidig ved utarbeiding av eventuell forvaltningsplan og oppsetting av skilt. Det bør også av vernebestemmelsene gå klart frem hvem som er forvaltningsmyndighet for de ulike fagtemaer.

Beiting

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag skriver at disse naturområdene (Fuggdalen) er et resultat av tidligere tiders småskala drift av skog og jordbruk, og mener at naturreservatstatus legger for store begrensninger i fortsettelsen av denne type drift. Det forutsettes at gamle retter til beite og annen bruk må kunne fortsette uavhengig av status på området. Laget mener at drift av skogeiendommer er godt ivaretatt gjennom skogloven og at denne bør brukes aktivt.

Grunneier Olav Skulberg (Fuggdalen) ønsker at den generelle tillatelsen til "beiting" skal erstattes med tillatelse til "tradisjonell beiting".

Forvaltning

Rendalen Skogeierlag forutsetter at et eventuelt reservat ikke medfører at oppsynsoppgaver i forhold til reinen i området blir overført til forvaltningsmyndigheten og ber om at det blir tillatt å kjøre ut felt storvilt med beltegående traktor.

Rendalen kommune beklager at det ikke allerede foreligger et utkast til forvaltningsplan. Kommunen forutsetter at det i en forvaltningsplan avklares hva som ligger i bestemmelsen om at DN av hensyn til verneformålet ved forskrift kan regulere beitetrykket eller regulere ferdseien i reservatet.

Rendalen kommune ber om at muligheten for å etablere et næringsfond som følge av et eventuelt vern av Fuggdalen blir vurdert.

Østfold Botaniske Forening og Interessegruppa Mer Villmark Nå viser til betydningen av kontrollert brann i furuskog for å øke biomangfoldet, hvilket praktiseres på svensk side av grensen i Värmland. Interessegruppa Mer Villmark Nå peker på områder de mener er velegnet til kontrollert brann.

Norges Naturvernforbund anser at formuleringen i § 5 om at: "Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi tillatelse til hogst av etablerte plantefelt", er uheldig fordi den gir hjemmel til eventuell flatehogst. Det bør heller hete at det "kan gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt med formål å restaurere naturverdier" som da kan innebære å skape sjiktning, framelske løvtrær eller lignende.

Norsk Ornitologisk Forening kommenterer at eventuell hogst i etablerte plantefelt må foregå etter godkjent skjøtselsplan og der målsettingen må være å tilbakeføre plantefeltene til en mer naturlig og flersjiktet skogtype.

5.2. DNs kommentarer

Kort om forskriftenes innhold

DN understreker betydningen av at en både ved utforming av fredningsforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for fredningsformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at den økosystemtilnærming som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Fredningsforskriftene innebærer fredning av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i fredningsforskriften åpnet for visse typer anlegg.

Fredningsforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablert plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om "nødvendig motorferdsel" skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet,

samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring. DN kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdsele i hele eller deler av reservatene.

Vedlikehold av anlegg, herunder bygninger, som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark. Vedlikehold omfatter ikke nybygging eller utbedring, men en opprettholdelse av opprinnelig standard.

Bålbrenning er på visse vilkår tillatt i noen reservater.

DN vil presisere at de områdene som her tilrås vernet, ikke er en del av en samlet verneplan, men er områder som, med ett unntak, er kommet fram gjennom ordningen med frivillig vern. Det betyr at det er større forskjeller på forskriftene enn det som er vanlig gjennom en helhetlig plan. DN vil likevel påpeke at restriksjonsnivået ikke er vesensforskjellig mellom de ulike områdene, men da verneforskriftene for områdene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive fylkesmennene og grunneierne, vil det måtte aksepteres at de blir enkelte forskjeller i utformingen av forskriftene.

Saksbehandlingstid

DN har sammen med Norges Skogeierforbund en ambisjon om at områder tilbudt for frivillig vern skal være ferdig saksbehandlet i løpet av to år. Foreløpig er det bare et fåtall områder hvor man har lyktes med det, og det arbeides kontinuerlig for å effektivisere saksbehandlingen av disse sakene. Det er innført en vederlagsordning for frivillig vern, som gir grunneierne kompensasjon fra det tidspunkt de underskriver avtale om frivillig vern.

Makeskifte

Makeskifte brukes som virkemiddel også i forbindelse med frivillig vern, men i frivillig vern områdene i denne verneplanen har det ikke vært fremmet ønsker om dette. Tre grunneiere i Fuggdalen har bedt om makeskifte, og det arbeides med å finne aktuelle makeskiftearealer.

Høringsparter

Nord-Trøndelag Bondelag ber om at naboer blir satt opp som ordinære høringsparter i vernesaker. I den grad naboer blir direkte berørt av verneforslaget ved at de for eksempel har bakenforliggende skog som må drives ut gjennom verneområdet, er DN enig i at de bør få tilsendt saken på høring. Ellers blir det i lokalpressen annonsert oppstart av verneprosess og høringsforslagene blir annonsert. Dette gjøres blant annet for at andre enn de som blir direkte berørt har mulighet for å uttale seg til verneforslagene.

Manglende saksopplysninger

Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag mener at i verneforslag framkommet gjennom frivillig vern må det gis opplysninger om skogforholdene, slik at konsekvenser for skogbruk på kort og lang sikt kan vurderes. De ønsker derfor en mer utfyllende beskrivelse av skogforholdene i verneforslaget. I den aktuelle saken det henvises til, har fylkesmannen beklaget at det ved en feil ikke ble tatt inn slike opplysninger. DN er enig i at slike opplysninger bør gis når verneforslag sendes på høring.

Oversikter over verna skog

Det er pekt på at det er ønskelig at de enkelte fylkesmenn og DN gjør sitt beste for til enhver tid å ha allment tilgjengelige, ajourførte oversikter og statistikker som viser hva som er oppnådd både regionalt og nasjonalt i forhold til de faglige kriteriene som er vektlagt av NINA og Skogforsk. Det er derfor ønskelig at fagrapporter med naturfaglig beskrivelse av områder bør være lett tilgjengelige når slike saker sendes på høring. DN er enig i at dette er viktig, og legger fortløpende ut informasjon om de nye verneområdene i Naturbasen. At ikke de naturfaglige registreringene var vedlagt den konkrete saken det henvises til beklages, og DN vil tilstrebe at dette ikke skjer igjen. Det legges opp til en evaluering av arbeidet med frivillig vern, og der vil

også måloppnåelse i forhold til manglene med skogvernet bli evaluert. Dette arbeidet vil bli startet opp i 2008.

Opprettelse av mindre skogreservater

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag mener på generelt grunnlag at det har lite for seg å verne noen mindre øyer innimellom større områder. DN legger til grunn for sitt arbeid at et representativt utvalg av norsk skognatur skal vernes som naturreservater. I deler av landet der det er drevet et intensivt skogbruk vil det mange steder ikke være mulig å opprette store verneområder i skog. Desto viktigere kan det være å bevare de gammelskogområdene som finnes selv om verne-områdene arealmessig blir små.

Næringsfond

Rendalen kommune ber om at muligheten for å etablere et næringsfond som følge av et eventuelt vern av Fuggdalen blir vurdert. DN oversender spørsmålet til MD for vurdering, da DN ikke har budsjettposter som gjør at vi kan ta standpunkt til et slikt krav.

Formålet med fredningen

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har merknad til forslag om endring av § 2 – Formål med vernet. Vernevedtak er hjemlet etter naturvernloven, hvor det heter at områder som oppfyller visse naturkvaliteter kan fredes som naturreservat. Videre er forskriftene generelt systematisk oppbygd gjennom kapitler, først med avklaring hva som ikke er tillatt, deretter med en systematikk på hva som likevel er tillatt, signal om hva som kan omsøkes, og unntaksregler. Fylkesmannen ser det slik at ”formål” med vern bør relateres til naturvernlovens hjemmel for vern, og stiller dermed spørsmål både om det er fornuftig - og om det i det hele tatt er hjemmel for å trekke andre interesser enn de i naturvernlovens beskrevne grunnlag inn i formålet for vern. Dette har betydning da formål for vern også legges til grunn ved f.eks dispensasjonsvurderinger. Derimot kan de øvrige paragrafer brukes til å designe en tilpasning av en fredningsforskrift og fredningsregime i forhold til andre interesser i områdene. DN legger til grunn at det på sentralt nivå er avklart at dette skal inn i verneforskriftene for områder med reindriftsinteresser.

Ferdsel, herunder motorferdsel

Med hjemmel i naturvernloven § 22 første ledd og etter delegert myndighet, kan DN av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdselen i naturreservater dersom dette skulle vise seg nødvendig. Denne myndigheten har DN uavhengig av om dette er eksplisitt nevnt i forskriften, og DN tilrår at dette ikke spesielt tas inn i forskriftene med mindre det er konkrete vurderinger i det enkelte område som gjør dette aktuelt. Dersom det skulle oppstå problemer som følge av ferdsel i et skogreservat, mener DN det er svært viktig at problemene søkes løst i et samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten og aktuelle organisasjoner/brukere, før en eventuelt vurderer å regulere eller forby ferdsel. I tilfeller der forvaltningsmyndighet ikke er delegert til kommunen, må kommunen trekkes med i et slikt samarbeid.

Adgangen til å regulere eller forby ferdsel, jf. naturvernloven § 22, omfatter all ferdsel og da også motorferdsel. I forbindelse med motorferdsel vil DN understreke den økosystemtankegang som er lagt til grunn i skogvernet. Formålet er ikke bare knyttet til å bevare skogen i seg selv, men alt naturlig plante- og dyreliv og alle de naturlige økologiske prosessene. Dette fremkommer klart i fredningsformålet i de foreslåtte forskriftene. Dette innebærer at motorferdsel ikke bare kan vurderes i forhold til mulige skader på vegetasjonen, men også i forhold til at det kan ha forstyrrende effekter i forhold til dyrelivet og de naturlige økologiske prosessene. Motorferdsel i skogreservatene bør på dette grunnlag begrenses til et minimum, og det er behov for særskilte bestemmelser som gir mulighet til større grad av styring enn gjennom lov om motorferdsel. På bakgrunn av høringsrundene og fylkesmennenes tilrådinger, foreslår DN spesielle tilpasninger i forskriftene for de enkelte områdene slik at motorferdsel i forbindelse med visse formål er tillatt eller kan tillates etter søknad.

Motorferdsel på barmark vil opplagt kunne komme i strid med fredningsformålet. Bestemmelsene i de foreslåtte forskriftene er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, rednings-, oppsyns-, skjøtsels- og

forvaltningsøyemed. Dette omfatter ikke øvelseskjøring i tilknytning til slike formål, der det må søkes om særskilt tillatelse. Det er også åpnet for at det i skogreservater gis generelt unntak fra motorferdselsforbudet for uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy. Videre er det etter drøftinger mellom MD og LMD åpnet for nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Utover dette er det DN's vurdering at all motorferdsel på barmark må behandles på grunnlag av søknad, slik at både tidspunkt for kjøring, type kjøretøy, trasévalg og omfang kan vurderes i forhold til fredningsformålet. Unntak fra dette kan være motorferdsel på barmark langs etablerte, faste kjøretraséer og på veier.

DN vurderer at det ikke er grunnlag for å endre forskriften § 3 om forbud mot bruk av sykkel, hest og kjerre. Forskriften sier i § 3 punkt 6 at "Bruk av sykkel, hest og kjerre utenom eksisterende veger er forbudt." DN vurderer dette som den tydeligste måten å få fram hvor forbudet gjelder og hvor det ikke gjelder, og tilrår derfor ingen endring av dette punktet. For enkelte områder der det er åpenbart at slik aktivitet ikke aktuelt, er dette punktet tatt ut. I de tilfeller der det åpnes for at ridning i tillegg kan tillates på godkjente ridetraseer, bør disse traseene inntegnes på vernekartet.

Start og landing med luftfartøy

Forsvaret ønsker en bestemmelse i forskriftene som gir forvaltningsmyndigheten anledning til å gi en dispensasjon for start og landing med luftfartøy i forbindelse med øvelser eller særskilte oppdrag. Forsvarets øvelser, og spesielt der det er motorisert ferdsel, bør i all hovedsak kunne foregå utenom verneområdene, noe som har vært praksis fram til i dag. DN er klar over at det er nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe for å vurdere forholdet mellom verneområder og lavtflyging. Dette gjelder kun lavtflyging og ikke start og landing innenfor verneområdene. Slik verneforskriftene er utformet har forvaltningsmyndigheten anledning til å gi en slik tillatelse Forsvaret etterspør etter søknad, jfr. § 5. Hensynet til de sårbare naturverdiene i verneområder, og at disse kan variere avhengig av årstid, bør tale for at slike tiltak må være søknadspliktig. DN frarår dermed at forskriftene endres på dette punktet.

Utfrakt av felt storvilt

Noen høringsparter er skeptiske til at forskriftene gir unntak for utfrakt av felt storvilt med lett terrenggående kjøretøy og videre at det kan søkes om bruk av annen type kjøretøy enn lett terrenggående beltekjøretøy. DN er enig i at det i de fleste områdene kan tillates bruk av lett terrenggående beltekjøretøy for utfrakt av felt storvilt uten at det trengs søkes dispensasjon om dette. Når det gjelder bruk av annet kjøretøy enn lett terrenggående kjøretøy, vurderer DN det som viktig å ha muligheten for konkrete vurderinger og til å være restriktiv da det har skjedd en rask utvikling på dette området. DN's vurdering er at det ikke er riktig å tillate uttransport av felt storvilt med andre kjøretøy enn lett terrenggående beltekjøretøy tatt inn i § 4. Bruk av andre kjøretøy må det fortsatt søkes om tillatelse til, slik forskriftene også tidligere har åpnet for.

Ridning

Det er kommet innspill på at dersom det åpnes for ridning på godkjente ridetraseer, bør disse kartfestes og klargjøres på informasjonstavler. DN er enig i at dersom det åpnes for ridning etter bestemte traseer, så bør dette avmerkes på vernekartet slik at det unngås diskusjon i ettertid på hvor slik aktivitet er tillatt.

Forbud mot større arrangementer

Norges Orienteringsforbund mener at generelt forbud mot idrettsarrangement ikke kan aksepteres, og at dette er en standardformulering det ikke finnes faglige og dokumenterbart grunnlag for. Gjennomføring av ulike orienteringsaktiviteter, som o-løp og turorientering, gjøres i nært samarbeid med grunneiere og etter faglige retningslinjer, slik at ulemper og skadevirkninger unngås. Forskningsundersøkelser har vist at selv under ekstreme værforhold, i sårbare natur og med meget store deltakerantall (mange tusen) ikke har påført naturmiljøet skader over tid. DN vurderer at det er viktig at denne typen aktivitet i verneområder kan kontrolleres av forvaltnings-myndigheten. I større verneområder inngår i forskriften at det etter søknad kan gis dispensasjon for slike aktiviteter, og DN ønsker ikke å endre på denne bestemmelsen.

Merking og vedlikehold av stier

Den Norske Turistforening ber om at verneforskriftene åpner for vedlikehold og evt. merking av eksisterende stier og foreslår et nytt punkt i verneforskriftens § 5 der det gis mulighet for å søke om tillatelse for ulike friluftslivstiltak. Hvis det i høringen kommer fram opplysninger om at det finnes stier som ønskes vedlikeholdt/merket, blir det i forskriften gitt bestemmelser som tillater dette. Hvis det er ønsker om etablering av nye stier, kan det søkes om dispensasjon for dette.

Beiting

DN vil ikke foreslå endring av formuleringen om at beiting er tillatt, men anser det naturlig å følge med på om det oppstår eventuelle skadelige effekter i forhold til verneformålet. Skulle det oppstå skadelige effekter kan DN ta saken opp til vurdering for å vurdere aktuelle tiltak. At beiting er tillatt må forstås slik at dette også inkluderer nye typer beitedyr så lenge slikt beite ikke kommer i konflikt med verneformålet. Det skal mye til for at en slik konflikt oppstår. Hvis beite skal reguleres må dette skje gjennom en ny forskrift som må på høring før den kan vedtas. Hedmark Bonde- og Småbrukerlag forutsettes at gamle retter til beite og annen bruk må kunne fortsette uavhengig av status på området. For alle områder gjelder at beiting fortsatt er tillatt uten spesielle restriksjoner. Det er også åpnet for nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Det er kommet innspill på at den generelle tillatelsen til "beiting" skal erstattes med tillatelse til "tradisjonell beiting". DN tilrår ikke en slik endring.

Uttransport av tømmer fra bakenforliggende områder

Det er tatt hensyn til behovet for transport av tømmer fra bakenforliggende områder gjennom utforming av bestemmelsene i forskriftene for de ulike områdene. Dette er omforent med grunneierne, og DN ser ingen grunn til å gjøre endringer som gjelder dette.

Jakt og fiske

Jakt og fiske vil være tillatt i tråd med gjeldende lovverk for utøvelse av dette. Det har vært ulik praksis i forhold til om forskriften skal henviser til de ulike lover som gjelder. DN er kommet fram til at det tilrås at det i forskriftene vises til "gjeldende lovverk" og ikke til de enkelte lovene som regulerer dette ved navn.

Reiseliv

NHO Reiseliv kan ikke se at reiseliv er vurdert i planen og ber om at dette vurderes og gis en mulighet som næring. Dersom det gjennom høringen kommer fram ønsker om det, har de i seinere verneforskrifter blitt tatt inn en bestemmelse i pkt 5 om at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til bruk av reservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet etter godkjent plan. DN vurderer at dette imøtekommer dette ønsket.

Kulturminner

Akershus fylkeskommune mener det er viktig å synliggjøre i verneforskriftene at fornminner også er automatisk freda etter kulturminnelovens §§ 4 og 6. Fylkeskommunen ber også om at de som fagmyndighet blir hørt i aktuelle saker som går på kulturminneinteresser, og samtidig ved utarbeiding av eventuell forvaltningsplan og oppsetting av skilt. Det bør også av vernebestemmelsene gå klart frem hvem som er forvaltningsmyndighet for de ulike fagtemaer. DN er enig i at kultur-minneforvaltningen må involveres ved utarbeidelse av forvaltningsplaner og andre tiltak i verne-områdene som berører kulturminner. For øvrig endrer ikke verneforskriftene ansvarsforholdet til kulturminner, og DN vurderer at det ikke er behov for ytterligere presisering av dette i forskriftene.

Hogst av plantefelt

DN er enig i at hogst av plantefelt bør foregå etter en skjøtselsplan. Bestemmelsen om hogst av plantefelt, slik denne er utformet i forslag til forskrifter, gir full anledning til vilkårsetting av hogsten slik at denne er i tråd med verneformålet. Flatehogst kan også være aktuelt i de tilfeller der det er ønskelig å fjerne trær/plantefelt med fremmed genmateriale. Hogst av plantefelt vil som regel foregå som et forvaltningstiltak i regi av forvaltningsmyndigheten.

Oppsyn

Rendalen Skogeierlag forutsetter at et eventuelt reservat ikke medfører at oppsynsoppgaver i forhold til reinen i området blir overført til forvaltningsmyndigheten. Verneforskriften for det aktuelle området endrer ikke på dette forholdet, slik at ansvarsfordelingen blir som tidligere.

Forvaltningsplan

Rendalen kommune beklager at det ikke allerede foreligger et utkast til forvaltningsplan. Av økonomiske og ressursmessige grunner er det ikke mulig å lage forvaltningsplaner som ferdigstilles samtidig med at vernesaken er på høring. Mange eksisterende verneområder mangler forvaltningsplan, og avklaring av hvilke områder det skal utarbeides forvaltningsplaner for avgjøres for hvert år ut fra hva som finnes av ressurser til dette. DN er enig i at langt flere områder enn i dag bør få forvaltningsplaner, men det vil ta lang tid før dette behovet kan løses.

Skjøtselstiltak

Østfold Botaniske Forening og Interessegruppa Mer Villmark Nå viser til betydningen av kontrollert brann i furuskog for å øke biomangfoldet, hvilket praktiseres på svensk side av grensen i Värmland. Interessegruppa Mer Villmark Nå peker på områder de mener er velegnet til kontrollert brann. DN er enig i at kontrollerte branner i en del reservater er ønskelig, men har ikke noen prioritering av hvilke reservater som kan være aktuelle for dette. Dette er omfattende tiltak som krever mye ressurser og god planlegging, og DN ser ikke for seg at dette vil være et aktuelt skjøtselstiltak med det første. Slike spørsmål må tas opp i forvaltningsfasen og evt. i arbeidet med forvaltningsplan.

Oppsyn/forvaltningsmyndighet

Ansvarlig for oppsyn med vedtatte verneområder er Statens naturoppsyn (SNO). SNO kjøper imidlertid i betydelig omfang lokale oppsynstjenester.

5.3. MDs kommentarer

MD slutter seg til at fagrapporter med naturfaglig beskrivelse av områdene må være lett tilgjengelige når verneforslagene sendes på høring. Dette for at ulike parter skal ha en reell mulighet til å vurdere og evt. kommentere bl.a. i hvilken grad verneforslagene fanger opp viktige verneverdier og er gunstig avgrenset.

MD har ikke budsjettmessig grunnlag for å innvilge eventuelle ønsker om næringsfond i forbindelse med det løpende skogvernarbeidet.

Med hensyn til samiske interesser er det innført krav til konsultasjonsprosedyrer som omfatter bl.a. verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder. I den sammenheng er man gjennom konsultasjoner med Sametinget kommet fram til formuleringer i verneforskriftene om reindrift og samiske interesser for verneområder som ligger innenfor reinbeitedistrikter.

MD har forelagt vernesaken for Sametinget. Sametinget forutsetter at berørte reinbeitedistrikt for de 3 naturreservatene i Nord-Trøndelag får dispensasjon til barmarkskjøring i forbindelse med reindrift etter forskriftens § 6, dersom det oppstår situasjoner i reindriften som gjør det nødvendig å benytte barmarkskjøretøy for å utøve en forsvarlig reindrift. Sametinget har ellers ingen merknader til verneforslaget. MD viser til at generelt kan man vurdere en eventuell behandling etter verneforskriftens § 6 hvis spesielle behov skulle oppstå.

MD slutter seg til DN mht. behov for forvaltningsplaner. Bl.a. er miljøtilpasset reiseliv nevnt i flere forskrifter og utvikling av slike aktiviteter forutsetter utarbeidelse av forvaltningsplaner. Forvaltningsplaner er viktig for forutsigbarhet i forhold til den langsiktige bruken av områdene.

Mht. kommentarene fra Norges naturvernforbund om frivillig skogvern, viser MD til St. meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand og Stortingets behandling av denne. Der påpekes bl.a. viktigheten av at vernearbeidet fanger opp de områdene som har høyest verdi, samt at frivillig skogvern vektlegges som en viktig arbeidsmåte.

Etter innspill fra Landbruks- og matdepartementet har MD tatt inn i verneforskriftene for områdene Leirfalla, Råsok og Delingsdalen at man etter søknad kan vurdere å gi dispensasjon for gjerdning i forbindelse med beiting og ev. nødvendig bruk av motorferdsel i den forbindelse.

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

MD har for øvrig foretatt enkelte tekniske justeringer i verneforskriftene, uten at dette har vesentlig betydning for restriksjonsnivået.

For øvrig slutter MD seg til DN's vurderinger.

6. MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE

1. Holmdalen, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag fylke.

Totalareal 489 dekar, hvorav 382 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Holmdalen ligger helt øst i Nærøy kommune, i en paralleldal til, og sør for den indre delen av fjordarmen Indre Folda. Dalen har en markert V-dal profil der sørlige og nordlige eksposisjoner dominerer landskapsbildet sterkt. Innenfor denne overordnede topografien er deler av området temmelig småkupert i form av små bergfremspring og små bekkedaler.

Hovedandelen av arealet består av fattige vegetasjonstyper og grandominert barskog. Rike vegetasjonstyper med dominans av løvtrær opptrer langs en ganske smal, men sammenhengende stripe i den bratteste (øvre) delen av den sørvendte lisen. Mye av løvskogen tilhører skogtypen gråor-almeskog. Den almedominerte edelløvskogen i sørskrenten, og gråor-heggeskogen ved foten av denne, har et "uryddig" preg med godt sjiktet skog og høy andel relativt gamle løvtrær. Mengden dødved er likevel forholdsvis lav, og virkelig gamle (inkludert hule) trær mangler. Granskogen er for det meste i tidlig aldersfase, og den er ganske kompakt og storvokst. Dødved-kontinuiteten er brutt, men mengden dødved er i partier meget stor grunnet vindfall og snøskred.

Samlet er området vurdert å være regionalt verneverdig (**). I denne vurderingen er det lagt spesiell vekt på kjerneområdets naturtypeverdi, områdets bidrag til mangeloppfyllelse og at man her kan sikre et utsnitt av en V-dal uten vesentlige inngrep av ny dato. I forhold til mangelanalysen gjort i forbindelse med evalueringen av skogvernet i Norge bidrar området til generell mangeloppfyllelse på følgende punkt: 1) gjenværende, forholdsvis intakt lavereliggende skog (sørboreal vegetasjonssone); 2) rike skogtyper (edelløvskog).

Formålet med fredningen av Holmdalen naturreservat er å bevare et spesielt skogområde i en markert dal med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Fredningen tar sikte på å bevare et skogområde med almedominert edellauvskog med innblanding av gråor- og heggeskog, omgitt av grandominert gammel barskog. Området har et oseanisk preg.

Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er naturreservat.

Planstatus: Området er LNF-område i kommuneplanen.

Inngrepstatus: Det går en gammel kjøretrase gjennom området.

Høringsinstanser

Det er gjennomført felles høring for alle de tre områdene i Nord-Trøndelag fylke som foreslås fredet i denne tilrådingen.

Utkastet til verneplan ble sendt på høring (lokal og sentral høring samlet) til berørte grunneiere, berørte kommuner, fylkeskommunen, samt til Vestre Namdal reinbeitedistrikt, Låarte Reinbeitedistrikt, Sametinget Samien Sitje, Reindrifftsforvaltningen, Fylkeslandbruksstyret i Nord-Trøndelag, Statens vegvesen Region Midt, Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk, Nord-Trøndelag Bondelag, Nord-Trøndelag Bonde- og Småbrukarlag, Nord-Trøndelag Naturvernforbund, Telenor ASA, Netcom, Kommunenes Sentralforbund, Allskog BA, Norges jeger og fiskerforbund Nord-Trøndelag, Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet Inst. for biologi, Bergvesenet, Forsvarsbygg, Norges Vassdrags og Energidirektorat, Næringslivets Hovedorganisasjon, NOF avd. Nord-Trøndelag, Statnett driftskontoret, Nord-Trøndelag Reinsamelag, HINT (Høgskolen i Nord-Trøndelag), Namdal Skogselskap, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunal og regiondepartementet, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statens namnekonsulentar for Midt-Noreg, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norske Reindrifftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens naturfond, Norsk Biologforening, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Norsk Industri, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Skogforsk, Norsk Institutt for naturforskning, Biologisk institutt, Univ. i Oslo, Univ. Naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, Universitetet for Miljø- og Biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Det kom i alt inn 20 høringsuttalelser i høringen av verneplanen for det tre naturreservatene i Nord-Trøndelag. Generelt stiller de fleste høringspartene som har sendt inn merknader til verneplanen seg positive til at områdene vernes.

Følgende instanser påpeker ingen eller uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget på et mer generelt grunnlag: Nord-Trøndelag fylkeskommune, Midtre Namdal region, Lierne kommune, Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag, Bergvesenet, Norsk Institutt for skog og landskap, Statens vegvesen, Telenor.

Nærøy kommune har forståelse for at det vernes produktiv skog og har ikke merknad til at område A vernes etter naturvernloven. Som følge av at område B i hovedsak består av granskog på lav bonitet og at området ikke har noen direkte innflytelse på kvalitetene i område A, bør området tas ut av verneforslaget. Vern av område B vil også underminere investeringer til drift av den øvrige skogen i dette området.

Reindrifftsforvaltningen i Nord-Trøndelag v/reindrifftsagr. påpeker at det er tatt inn generelt unntak for å bruke snøscooter i forbindelse med reindrift, er enig i dette og har ikke ytterligere merknader.

Sametinget (avd Tromsø) viser til uttalelse gitt til oppstartmeldingen og avventer høringsprosessen, og vil evt. komme tilbake til saken senere i prosessen, og ber om at evt. samiske interesser som kommer fram i høringsrunden oppsummeres, evt i eget notat.

Sametinget (kulturminner) kan ut fra beliggenhet og ellers kjente forhold ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Alle samiske kulturminner eldre enn 100 år, er automatisk freda, og skulle det under arbeid i marken komme fram gjenstander eller levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående.

Nord-Trøndelag Bondelag (NTB) ser prinsipielt positivt på frivillig vern som metode for vern av skog og naturverdier, og erfarer at ordningen fungerer meget bra og bidrar til å redusere støyen omkring vern betydelig. NTB ber om at naboer blir satt opp som ordinære høringsparter i vernesaker, og mener for øvrig at det er meget viktig at vernebestemmelsene gjennom § 5 åpner for bruk av reservatene i miljøtilpasset reiseliv.

Statnett uttaler at i forbindelse med planarbeidet for en ny 420 kV kraftledning fra Rana til Møre/Trøndelag, så går ett av flere alternativ gjennom Holmdalen, og i tilknytning til reservatet. Ved å legge inn en ekstra knekk vil reservatet kunne unngås.

Språkrådet har ikke merknad til navneforslaget.

Norges Orienteringsforbund har ikke innvending til selve forslagene om vern, men er av den klare oppfatning at generelt forbud mot idrettsarrangement ikke kan aksepteres, og at dette er en standardformulering det ikke finnes faglige og dokumenterbart grunnlag for.

Gjennomføring av ulike orienteringsaktiviteter, som o-løp og turorientering, gjøres i nært samarbeid med grunneiere og etter faglige retningslinjer, slik at ulemper og skadevirkninger unngås. Forskningsundersøkelser har vist at selv under ekstreme værforhold, i sårbar natur og med meget store deltakerantall (mange tusen) ikke har påført naturmiljøet skader over tid.

NHO Reiseliv kan ikke se at reiseliv er vurdert i planen og ber om at dette vurderes og gis en mulighet som næring.

Biodiversity Development v/ Dag Sæther, er grunneier til Holmdalen, og kommer med diverse presiseringer i forhold til Nærøy kommune sin uttalelse, herunder i forhold til størrelse og karakter av skogbestand, samt verneverdier. Grunneieren påpeker også tidvis hardt beitetrykk av elg og sau på statens område i Holmdalen, og at de aktuelle foreslåtte områder har mindre beitetrykk. Grunneieren lanserer også tanken om å utvide verneforslaget nedover dalen mot Follafjorden og dermed få et referanseområde fra fjorden og over kjølen mot Høylandet. På den andre siden er skogen nærmest fjorden kulturskog og genetisk verdi usikker.

Statens Landbruksforvaltning har ikke merknad til størrelse og plassering av de foreslåtte verneområder, og legger bl.a. vekt på at forslagene er fremkommet etter frivillig avtale. I tilfeller hvor bakenforliggende eiendommer er avhengig av adkomst over de områder som er foreslått vernet, må det finnes fram til en løsning slik at vernet ikke blir til hinder for drift av andre eiendommer.

Fylkesmannens tilråding

Til verneforskriften:

Det er få kommentarer i forhold til fredningsforskriftene.

Mht. uttalelse fra Norges Orienteringsforbund angående idrettsarrangement, er dette en generell fellesbestemmelse for alle reservat, og en overlater til DN å foreta den helhetlige vurdering.

Mht. uttalelse fra Nord-Trøndelag bondelag, så er det ivaretatt gjennom § 5.3., og det er fylkesmannens oppfatning at miljøbasert næringsvirksomhet skal omsøkes og eventuelt godkjennes, for å sikre at aktiviteten er i balanse med de verdier som er vernet i området.

Mht. uttalelsen fra Statens Landbruksforvaltning om bakenforliggende skog, så inntas dette med hensyn til Holmdalen. Fylkesmannen foreslår derfor at det gis en tilføyelse i § 5.3:

”Forvaltnings-myndigheten kan gi tillatelse til transport gjennom området for drift av bakenforliggende skog på snødekt mark. Transporten skal skje hensynsfullt og ikke sette vesentlige spor”. Det understrekes at dette ikke begrenser grunneierens rett til å regulere motorisert ferdsel på sin eiendom.

Mht. Statnett sin uttalelse angående planlegging av kraftlinje Helgeland – Namsos, så er dette i en svært tidlig fase med flere alternativ, og realiteter bør vurderes hvis planer blir konkrete.

Kraftlinjetraseer bør uansett unngå naturmessig verdifulle områder.

Mht. reindriftsforvaltningens uttalelse ang. motorisert ferdsel på snødekket mark i forbindelse med reindrift, så er dette tatt inn i forskriftene helt fra forslagstadiet.

Når det gjelder de andre momenter som Sametinget ønsker tatt inn i fredningsbestemmelsene, så er dette faktorer av generell karakter som Fylkesmannen overlater til DN å vurdere.

Fylkesmannen har imidlertid en merknad til forslag om endring av § 2 – Formål med vernet. Et vernevedtak er hjemlet etter naturvernloven, hvor det heter at områder som oppfyller visse natur-kvaliteter kan fredes som naturreservat. Videre så er fredningsforskriftene generelt systematisk oppbygd gjennom kapitler, først med avklaring hva som ikke er tillatt, deretter med en systematikk på hva som likevel er tillatt, signal om hva som kan omsøkes, og unntaksregler. Fylkesmannen ser det slik at ”formål” med vern bør relateres til naturvernlovens hjemmel for vern, og stiller dermed spørsmål både om det er fornuftig - og om det i det hele tatt er hjemmel for å trekke andre interesser enn de i naturvernlovens beskrevne grunnlag inn i formålet for vern. Dette har betydning da formål for vern også legges til grunn ved f.eks dispensasjonsvurderinger. Derimot kan de øvrige paragrafer brukes til å designe en tilpasning av en fredningsforskrift og fredningsregime i forhold til andre interesser i områdene.

Til avgrensningen:

Høringsforslaget omfattet to delområder; A og B. Området A er selve hoveddalen med rike og frodige skogtyper. Område B er skog på kjølen over mot Follafjorden, og består av mer vanlige (trivielle) skogtyper, og området er ikke dokumentert. Formålet var at høringen eventuelt skulle gi bedre opplysning om området. Nærøy kommune har gått inn for vern av A og mot vern av B. Grunneieren har under høringen tilbudt mer areal i tilknytning til B.

Høringsrunden har således ikke gitt mer opplysninger, og område B er ut fra situasjonen ikke modent for vern. Saken er drøftet på møte mellom Nærøy kommune, Fylkesmannen og Allskog som representant for grunneieren. Fylkesmannen foreslår at område A fremmes for vern med noe justering for areal i området B som sogner mot A, og at område B sammen med grunneierens nye tilbud vurderes sammen med statskogvernet og blir gjenstand for nærmere befarung til sommeren.

DNs tilråding: DN har omtalt spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Holmdalen som naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DNs anbefalinger og tilrår at Holmdalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

2. Landfallvika, Namsos kommune, Nord-Trøndelag fylke.

Totalareal 361 dekar, hvorav 326 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger i et dalsøkk ned mot sjøen vest for Landfallvik og er en kystbarskog med rikt og viktig arts mangfold. Det strekker seg fra havnivå opp til nærmere 80 m.o.h. Området inneholder mange vegetasjonstyper og innslaget av løvtrær er stort. Relativt rike og frodige vegetasjonstyper dominerer, hovedsakelig småbregne-, storbregne- og med innslag av høgstudegranskog. Granskogen er i oppløsningsfase, og det er stedvis store mengder med læger i alle nedbrytningsstadier. Det finnes en del grove løvtrær i området, både av bjørk, rogn, gråor, selje og osp. Gullprikklav finnes både på gran, rogn og særlig gråor. Vanlig blåfjelllav finnes sammen med lungenever, skrubbenever, skrukelav, kystårenever og vrengearter. Samlet er området vurdert å være regionalt verneverdig (**).

Formålet med fredningen av Landfallvika naturreservat er å bevare et spesielt område med barskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området karakteriseres som kystgranskog og fredningen tar sikte på å bevare et sjønært område med kystbarskog.

Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er naturreservat.

Planstatus: Området er LNF-område i kommuneplan.

Inngrepstatus: I høringsforslaget går det lysløype gjennom deler av området.

Høringsinstanser: Det er gjennomført felles høring for alle de tre områdene i Nord-Trøndelag fylke. Høringsinstansene er listet opp i beskrivelsen under område nr. 1.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Det kom i alt inn 20 høringsuttalelser i høringen av verneplanen for de tre naturreservatene i Nord-Trøndelag. Generelt stiller de fleste høringspartene som har sendt inn merknader til verneplanen seg positive til at områdene vernes.

Følgende instanser påpeker ingen eller uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget på et mer generelt grunnlag: Nord-Trøndelag fylkeskommune, Midtre Namdal region, Lierne kommune, Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag, Bergvesenet, Norsk Institutt for skog og landskap, Statens vegvesen, Telenor.

Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag v/reindriftsagr. påpeker at det er tatt inn generelt unntak for å bruke snøscooter i forbindelse med reindrift og er enig i dette.

Sametinget (avd Tromsø) viser til uttalelse gitt til oppstartmeldingen og avventer høringsprosessen, og vil evt. komme tilbake til saken senere i prosessen, og ber om at evt. samiske interesser som kommer fram i høringsrunden oppsummeres, evt i eget notat.

Sametinget (kulturminner) kan ut fra beliggenhet og ellers kjente forhold ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Alle samiske kulturminner eldre enn 100 år, er automatisk freda, og skulle det under arbeid i marken komme fram gjenstander eller levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående.

Nord-Trøndelag Bondelag (NTB) ser prinsipielt positivt på frivillig vern som metode for vern av skog og naturverdier, og erfarer at ordningen fungerer meget bra og bidrar til å redusere støyen omkring vern betydelig. NTB forutsetter at det foreslåtte verneområdet Landfallvika ikke må få konsekvenser i form av begrensninger for de tilgrensende områder, og at det tillates kjøring med traktor i lysløypetraseen for utkjøring av storvilt og tømmertransport. NTB ber om at naboer blir satt opp som ordinære høringsparter i vernesaker, og mener for øvrig at det er meget viktig at vernebestemmelsene gjennom § 5 åpner for bruk av reservatene i miljøtilpasset reiseliv.

Språkrådet anbefaler navnet "Landfallvika naturreservat".

Norges Orienteringsforbund har ikke innvending til selve forslagene om vern. Med hensyn til Landfallvika så er Norges Orienteringsforbund av den klare oppfatning at generelt forbud mot idrettsarrangement ikke kan aksepteres, og at dette er en standardformulering det ikke finnes faglige og dokumenterbart grunnlag for.

Gjennomføring av ulike orienteringsaktiviteter, som o-løp og turorientering, gjøres i nært samarbeid med grunneiere og etter faglige retningslinjer, slik at ulemper og skadevirkninger unngås. Forskningsundersøkelser har vist at selv under ekstreme værforhold, i sårbar natur og med meget store deltakerantall (mange tusen) ikke har påført naturmiljøet skader over tid.

NHO Reiseliv kan ikke se at reiseliv er vurdert i planen og ber om at dette vurderes og gis en mulighet som næring.

Vidar Sturla Ganes Stamnes er nabogrunneier og positiv til frivillig vern av skog, men dette må ikke føre til innskrenking av rettigheter på naboeiendommer. Et annet viktig forhold er knyttet til lysløypa gjennom reservatet, og da denne ble opprettet ble det sagt at næringsinteresser skulle få utfolde sin virksomhet i traseen, spesielt utkjøring av tømmer og ved, samt utkjøring av elg. Ganes foreslår følgende tillegg: "Vernegrensen inkluderer buffersoner. Det betyr at tilgrensende areal kan forvaltes og brukes som tidligere uavhengig av opprettelse av naturreservatet. I lysløypa tillates det kjøring av traktor og lassbærer, det være seg tømmer-transport og elgutkjøring. Høringsforslag for verneområder bør generelt sendes til nabogrunneiere.

Statens Landbruksforvaltning har ikke merknad til størrelse og plassering av de foreslåtte verneområder, og legger bl.a. vekt på at forslagene er fremkommet etter frivillig avtale. I tilfeller hvor

bakenforliggende eiendommer er avhengig av adkomst over de områder som er foreslått vernet, må det finnes fram til en løsning slik at vernet ikke blir til hinder for drift av andre eiendommer.

Fylkesmannens tilråding

Til fredningsforskriften:

Det er få kommentarer i forhold til fredningsforskriftene. Vedr. uttalelse fra Norsk Språkråd, tilrår Fylkesmannen at navnet blir Landfallvika naturreservat.

Mht. uttalelse fra Norges Orienteringsforbund angående idrettsarrangement, så er dette en generell fellesbestemmelse for alle reservat og en overlater til DN å foreta den helhetlige vurdering. Etter kontakt med Namsos kommune er det klart at det ikke er orienteringskart i det aktuelle området.

Mht. uttalelse fra Nord-Trøndelag Bondelag, så er det ivarettatt, og det er fylkesmannens oppfatning at miljøbasert næringsvirksomhet skal omsøkes og eventuelt godkjennes, for å sikre at aktiviteten er i balanse med de verdier som er vernet i området.

Mht. uttalelse fra nabogrunneier, er det klart at fredningsforskriften kun gjelder innenfor området. Mht. lysløypa foreslår Fylkesmannen at grensa for reservatet trekkes utenom lysløypa. Mht. reindriftsforvaltningens uttalelse ang. motorisert ferdsel på snødekket mark i forbindelse med reindrift, så er dette tatt inn i forskriftene helt fra forslagstadiet. Når det gjelder de andre momenter som Sametinget ønsker tatt inn i fredningsbestemmelsene, så er dette faktorer av generell karakter som Fylkesmannen overlater til DN å vurdere.

Fylkesmannen har imidlertid en merknad til forslag om endring av § 2 – Formål med vernet. Et vernevedtak er hjemlet etter naturvernloven, hvor det heter at områder som oppfyller visse naturkvaliteter kan fredes som naturreservat. Videre så er fredningsforskriftene generelt systematisk oppbygd gjennom kapitler, først med avklaring hva som ikke er tillatt, deretter med en systematikk på hva som likevel er tillatt, signal om hva som kan omsøkes, og unntaksregler. Fylkesmannen ser det slik at ”formål” med vern bør relateres til naturvernlovens hjemmel for vern, og stiller dermed spørsmål både om det er fornuftig- og om det i det hele tatt er hjemmel for å trekke andre interesser enn de i naturvernlovens beskrevne grunnlag inn i formålet for vern. Dette har betydning da formål for vern også legges til grunn ved f.eks dispensasjonsvurderinger. Derimot kan de øvrige paragrafer brukes til å designe en tilpasning av en fredningsforskrift og fredningsregime i forhold til andre interesser i områdene.

Til avgrensningen:

Fylkesmannen tilrår at grensa trekkes slik at lysløypa faller utenom. Ei lysløype er et teknisk inngrep som krever vedlikehold og som medfører aktivitet som er lite forenelig med reservat, herunder i utgangspunktet stabil oppkjøring av spor med snøscooter. En henviser også til ønskene om å bruke traktor i løypetraseen. Videre er det en motsetning mellom generelt forbud mot idrettsarrangement i et reservat og eksistens av lysløype. Lysløypa går overveiende gjennom myrområder, og justering av grensa for dette betyr lite for skogverdiene i området. Fra før er grense trukket slik at grunneier kan etablere transport til bakenforliggende skogområde ved sjøen i vest.

DNs tilråding: DN har omtalt spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5. DN støtter fylkesmannens tilråding om endring av vernegrensa slik at eksisterende lysløype blir liggende utenfor verneområdet. DN støtter også at navnet på verneområdet endres fra Landfallvik naturreservat til Landfallvika naturreservat. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften og til avgrensningen av verneområdet etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Landfallvika som naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DN's anbefalinger og tilrår at Landfallvika naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

3. Midtibrenna, Lierne kommune, Nord-Trøndelag fylke.

Totalareal 2640 dekar, hvorav 986 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Midtibrenna omfatter den nordlige kantsonen av Holøla før elvemøtet til Innerdalsåa, sørøst for Berglia i Lierne kommune. Området er preget av flompåvirket vegetasjon med tidligere hardt kulturpåvirket gråor-heggeskog, løvsuksesjoner (gjengroende slått- og beitemark), fuktenger, rik sumpskog og forskjellig elveør-pionervegetasjon. Stedvis inngår også mindre partier blåbær- og småbregnegranskog. Foruten gran finnes gråor, bjørk, rogn, selje og hegg i tresjiktet, samt noe vier i busksjikt. Flommarkskogen langs Holøla er variert og veksler mellom tett ensjiktet kulturskog av gran, eldre slått-/beiteområder i gjengroingsfase (med stedvis ensjiktet ung bjørk), pionerkratt og tette flersjiktete løvskoger med bjørk, hegg og gråor. Unntatt enkelte grove bjørk er løvskogen relativt ung og smådimensjonert. Trolig er dette et resultat av opphørt beite og påfølgende gjengroing. Spredt i løvskogen står også enkelte gamle og grove grantrær på rundt 40-50 cm. Stedvis finnes en del død ved av løvtrær som er felt av bever, ellers forekommer død ved bare spredt. Flommarksonen langs Holøla har verdier knyttet til rik flompåvirket flora og krevende epifyttisk lavflora. Området er representativt for de fuktige lavereliggende skogene langs de store vassdrag-ene i kommunen. Funn av den direkte truede Hjelmragg styrker verneverdien av området ytterligere.

Formålet med fredningen av Midtibrenna naturreservat er å bevare et spesielt område med flommarkskog og mosaikkformede områder med gammel barskog i et myrlandskap, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser.

Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform ved utvidelsen er fortsatt fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området er LNF-område i kommuneplan.

Inngrepstatus: Det er ikke tekniske inngrep i området.

Høringsinstanser: Det er gjennomført felles høring for alle de tre områdene i Nord-Trøndelag fylke. Høringsinstansene er listet opp i beskrivelsen under område nr. 1.

Sammendrag av høringsuttalelser

Det kom i alt inn 20 høringsuttalelser i høringen av verneplanen for det tre naturreservatene i Nord-Trøndelag. Generelt stiller de fleste høringspartene som har sendt inn merknader til verneplanen seg positive til at områdene vernes.

Følgende instanser påpeker ingen eller uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget på et mer generelt grunnlag: Nord-Trøndelag fylkeskommune, Midtre Namdal region, Lierne kommune, Forum for natur og friluftsliv i Nord-Trøndelag, Bergvesenet, Norsk Institutt for skog og landskap, Statens vegvesen, Telenor.

Reindriftsforvaltningen i Nord-Trøndelag v/reindriftsagr. påpeker at det er tatt inn generelt unntak for å bruke snøscooter i forbindelse med reindrift og er enig i dette.

Sametinget (avd Tromsø) viser til uttalelse gitt til oppstartmeldingen og avventer høringsprosessen, og vil evt. komme tilbake til saken senere i prosessen, og ber om at evt. samiske interesser som kommer fram i høringsrunden oppsummeres, evt i eget notat.

Sametinget (kulturminner) kan ut fra beliggenhet og ellers kjente forhold ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Alle samiske kulturminner eldre enn 100 år, er automatisk freda, og skulle det under arbeid i marken komme fram gjenstander eller levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående.

Nord-Trøndelag Bondelag (NTB) ser prinsipielt positivt på frivillig vern som metode for vern av skog og naturverdier, og erfarer at ordningen fungerer meget bra og bidrar til å redusere støyen omkring vern betydelig. NTB ber om at naboer blir satt opp som ordinære høringsparter i vernesaker, og mener for øvrig at det er meget viktig at vernebestemmelsene gjennom § 5 åpner for bruk av reservatene i miljøtilpasset reiseliv.

NTNU Vitenskapsmuseet uttaler at en landskapsøkologisk analyse viser at det er få resterende arealer med sammenhengende gammelskog i Bergliområdet, og det foreliggende verneforslaget (Midtibreenna) ikke vil bidra noe særlig til å bedre denne tilstanden, da de foreslåtte skogområder er fragmentert av myrareal. Det påpekes at det er viktig at også skogarealene på den andre siden av elva blir vernet. NTNU stiller seg noe tvilende til at det er riktig å prioritere dette området i det supplerende barskogvernet. Sumpskogelementene er mest interessante i denne sammenhengen i det foreliggende verneforslaget. Dersom vern av Midtibreenna skulle komme i konkurranse med andre mer biologisk verdifulle barskoglokaliteter i regionen, kan ikke Vitenskapsmuseet støtte forslaget.

Språkrådet har ikke merknader til navneforslaget.

Norges Orienteringsforbund har ikke innvending til selve forslagene om vern, men er av den klare oppfatning at generelt forbud mot idrettsarrangement ikke kan aksepteres, og at dette er en standardformulering det ikke finnes faglige og dokumenterbart grunnlag for. Gjennomføring av ulike orienteringsaktiviteter, som o-løp og turorientering, gjøres i nært samarbeid med grunneiere og etter faglige retningslinjer, slik at ulemper og skadevirkninger unngås. Forskningsundersøkelser har vist at selv under ekstreme værforhold, i sårbar natur og med meget store deltakerantall (mange tusen) ikke har påført naturmiljøet skader over tid.

NHO Reiseliv kan ikke se at reiseliv er vurdert i planen og ber om at dette vurderes og gis en mulighet som næring.

SLF har ikke merknad til størrelse og plassering av de foreslåtte verneområder, og legger bl.a. vekt på at forslagene er fremkommet etter frivillig avtale. I de tilfeller hvor bakenforliggende eiendommer er avhengig av adkomst over de områder som er foreslått vernet, må det finnes fram til en løsning slik at vernet ikke blir til hinder for drift av andre landbrukseiendommer.

Fylkesmannens tilråding

Til fredningsforskriften

Det er få kommentarer i forhold til fredningsforskriftene. Mht. uttalelse fra Norges Orienteringsforbund angående idrettsarrangement, så er dette en generell fellesbestemmelse for alle reservat, og en overlater til DN å foreta den helhetlige vurdering.

Mht. uttalelse fra Nord-Trøndelag Bondelag, så er det ivaretatt, og det er fylkesmannens oppfatning at miljøbasert næringsvirksomhet skal omsøkes og eventuelt godkjennes, for å sikre at aktiviteten er i balanse med de verdier som er vernet i området.

Mht. uttalelse fra Statens Landbruksforvaltning ang. bakenforliggende skog, så er det klart at fredningsforskriften kun gjelder innenfor området.

Mht. uttalelse fra NTNU om at de ikke vil tilrå vern av dette området hvis det "går ut over andre mer verdifulle områder", så henviser en til at en av målsettingene med skogvern er bevare biologisk mangfold, og at stans i nedgang av biologisk mangfold er et viktig politisk mål. Dermed vil - og bør ikke - vern av enkelte biologisk viktige områder "gå ut over andre" biologisk viktige områder. Faglig sett er det snarere motsatt – at vern av flere områder i en region gjensidig biologisk vil styrke hverandre.

Mht. reindriftsforvaltningens uttalelse ang. motorisert ferdsel på snødekket mark i forbindelse med reindrift, så er dette tatt inn i forskriftene helt fra forslagstadiet. Når det gjelder de andre momenter som Sametinget ønsker tatt inn i fredningsbestemmelsene, så er dette faktorer av generell karakter som Fylkesmannen overlater til DN å vurdere.

Fylkesmannen har imidlertid en merknad til forslag om endring av § 2 – Formål med vernet. Et vernevedtak er hjemlet etter naturvernloven, hvor det heter at områder som oppfyller visse naturkvaliteter kan fredes som naturreservat. Videre så er fredningsforskriftene generelt systematisk oppbygd gjennom kapitler, først med avklaring hva som ikke er tillatt, deretter med en systematikk på hva som likevel er tillatt, signal om hva som kan omsøkes, og unntaksregler. Fylkesmannen ser det slik at "formål" med vern bør relateres til naturvernlovens hjemmel for vern, og stiller dermed spørsmål både om det er fornuftig- og om det i det hele tatt er hjemmel

for å trekke andre interesser enn de i naturvernlovens beskrevne grunnlag inn i formålet for vern. Dette har betydning da formål for vern også legges til grunn ved f.eks dispensasjonsvurderinger. Derimot kan de øvrige paragrafer brukes til å designe en tilpasning av en fredningsforskrift og fredningsregime i forhold til andre interesser i områdene.

Fylkesmannen foreslår at Midtibrenna naturreservat blir vernet i tråd med forslaget.

DNs tilråding: DN har omtalt spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Midtibrenna som naturreservat.

MDs tilråding: Verneverdiene i området er i hovedsak knyttet til areal med flommarkskog langs nordbredden av elva Holøla, hvor man bl.a. har påvist den direkte truede arten Hjelmragg. I NINA-rapport 152 er arronderingen vurdert som meget ugunstig ved at kun nordsiden av dette flommarksarealet er inkludert. MD viser til at det er uheldig at verneforslaget ikke fanger opp større deler av flommarkskogen, inkludert flere flommarksøyer i elva og den sørlige elvebredden av Holøla. Det er derfor ønskelig at man arbeider videre med sikte på en bedre arrondering av verneområdet, primært ved frivillig vern.

MD slutter seg for øvrig til DN's anbefalinger og tilrår at Midtibrenna naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

4. Munklia, Orkdal og Skaun kommuner, Sør-Trøndelag fylke.

Totalareal 1855 dekar, hvorav 1450 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Lokaliteten ligger ca. 1-2 km sør for Byavatnet, og ca. 8 km sørøst for Orkdal sentrum, helt øst i Orkdal kommune og så vidt inn i Skaun kommune. Området har en rolig topografi av lave åser og store myrareal. Helt øst i området går det en markert, men ikke særlig dyp, dal med nordlig dreneringsretning. Gran er dominerende treslag og den består for det meste av fattige vegetasjons-utforminger, men rike typer opptrer langs Kjeløybekken og i skråningene helt vest i området. Myr dekker mye av arealet. De store flate myrene øverst i terrenget er i hovedsak fattige fastmattemyrer, mens mindre myrer i slakt skrånende terreng og søkk som regel er mer eller mindre rike. Kontinuiteten i død ved og gamle trær er brutt eller er svak. Skogen har best struktur og aldersspredning langs deler av Kjeløybekken samt i partier helt vest i området. De best utviklede skogpartiene er i tidlig aldersfase, har en rimelig god sjiktning og aldersfordeling med øvre alder rundt 150 år, spredt dødved og en del forholdsvis grove trær.

Artsmangfoldet knyttet til kontinuitetsmiljø i skog er lavt, noe som skyldes langvarig intensiv utnyttelse av skogen. Artsmangfoldet knyttet til rike vegetasjonstyper og basepåvirket substrat er middels høyt. Området er forholdsvis stort og rimelig godt arrondert, men det burde vært en sammenheng langs hele lia i øst og langs Kjeløybekken. Munklia er etter alt å dømme et godt representativt gammelskogområde for dette høydelaget i regionen. Området har ingen særegenheter hva angår verken baserikhet, kontinuitet eller lokalklimatisk gunstige forhold. Det som teller positivt er at det innenfor avgrensningen bare er foretatt små forstlige inngrep i de siste 50 år, at området er forholdsvis stort og godt arrondert, og har et betydelig areal med produktiv og til dels urterik granskog som er i ferd med å utvikle naturskogdynamikk. Den relativt store strukturelle heterogenitet innenfor området er også positiv og da spesielt langs Kjeløybekken.

Formålet med fredningen av Munklia naturreservat er å bevare et spesielt område med barskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Fredningen tar sikte på å bevare et skogområde med en stor andel skog med høy produktivitet og med et betydelig innslag av lågurtgranskog og høgstaudegranskog.

Området er registrert å ha regional verneverdi (**). Området bidrar ikke til å dekke uttalte prioriterte nasjonale mangler i skogvernet, men i et regionalt perspektiv (mellomboreal sone i Trøndelag) bidrar området til en viss grad på mangelen av lågurtgranskog og høgstaudeskog. Området tilfredsstiller de krav som naturvernlovens § 8 setter til vern som naturreservat.

Planstatus: Området ligger i LNF-områder i kommuneplanenes arealdeler, samt at området er klausulert som drikkevannskilde i begge berørte kommuner.

Inngrepstatus: Det går en vinterdriftsvei gjennom området, som har verdi for utdrift av bakenforliggende skog.

Høringsinstanser

Verneplanen er sendt på høring til alle berørte grunneiere, kommuner, fylkeskommunen, samt Orkdal skogeierlag, Østsida utmarkslag, Monset grunneierlag, Skaun skogeierlag, Skaun Grunneierlag, Allskog, Forum for natur og miljø, Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag, Jordskifteverket, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norges JFF - Sør-Trøndelag, Norsk botanisk forening - Trøndelagsavd., Norsk Ornitologisk Forening avd. Sør-Trøndelag, NTNU - Fakultet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, NVE Region Midt-Norge, Statens kartverk Trondheim, Sør-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Sør-Trøndelag Bondelag, Sør-Trøndelag Orienteringskrets, Sør-Trøndelag Skogselskap, Televerket - Trondheim teleområde, Trondheim Energiverk AS, Trønder Energi AS, Statnett Region Midt-Norge, Vegkontoret i Sør-Trøndelag, WWF-Midt-Norge, Ørland hovedflystasjon, Trønderenergi Nett AS, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Oljedirektoratet, Statens kartverk, Statens namnekonsulentar for Midt-Noreg, Navnekonsulenttjenesten for samiske stedsnavn, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk Institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU Ringve botaniske have, Universitetet for miljø og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Følgende instanser påpeker ingen eller uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget på et mer generelt grunnlag: Forsvarsbygg, Språkrådet (Statens navnekonsulenter for Midt-Norge), Telenor, Bergvesenet, Oljedirektoratet.

Orkdal kommune er positiv til at et så vidt stort gammelskogsområde vernes og det er spesielt positivt at det skjer frivillig fra grunneiernes side. Det er noe uheldig at det ikke er sammenheng i området. Rapporten om de naturfaglige registreringene burde vært sendt ut til høringspartene eller eventuelt blitt gjort tilgjengelig på nettet.

Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag mener at frivillig vern er en viktig strategi som bidrar til å minske konfliktene ved vern av skog etter naturvernloven. Det er derfor positivt at det nå fremmes verneforslag etter denne ordningen. I verneforslag framkommet gjennom frivillig vern, må det gis opplysninger om skogforholdene, slik at konsekvenser for skogbruk på kort og lang sikt kan vurderes. De kunne derfor ønsket en mer utfyllende beskrivelse av skogforholdene.

NTNU Vitenskapsmuseet er positive til verneforslaget og til at fylkesmennene nå har grepet tak i "frivillig vern"-konseptet og dermed avklarer hvilke verneverdige skogområder som kan sikres på denne måten. Arbeidet med frivillig vern er en interessant videreføring av prosessen med tilleggsværn for å bøte på påviste mangler ved de gjennomførte verneplanene for barskog. Slik som denne prosessen nå kjøres, kommer det stadig fylkesvise verneforslag med ett eller noen få nye områder. Dette vanskeliggjør arbeidet med å få ajourført oversikt over status og hvordan det ligger an med måloppfyllelsen i forhold til idealkrava. Det er derfor sterkt ønskelig at de enkelte fylkesmenn og DN gjør sitt beste for til enhver tid å ha allment tilgjengelige, ajourførte oversikter og statistikker som viser hva som er oppnådd både regionalt og nasjonalt i forhold til de faglige kriteriene som er vektlagt av NINA og Skogforsk. Man mener at fagrapporter med naturfaglig beskrivelse av områder bør være lett tilgjengelige når slike saker sendes på høring, Det foreslåtte reservatet har en blanding av myr og skog. De slutter seg til at vurderinga av at innslaget av lågurt- og høgstaudegranskog har regional verdi og forsvarer forslaget om vern, men det burde vært tallfestet hvor mye det er av disse skogtypene. I forbindelse med den norske myrreservatplanen er flere myrområder i området omkring reservatforslaget registrert. Karplantebelegg viser at det her finnes rikmyr. Mye av myrene har også vært slåttemyrer. Kartet over reservatforslaget viser at grensa går midt over flere myrer, eks. over Storslettmyra, som er ei tidligere slåttemyr. Det ville ha gitt ei økologisk og forvaltnings-messig bedre arrondering om grensa hadde blitt trukket slik at disse myrene hadde blitt med i reservatet.

NTNU Vitenskapsmuseet har merket seg at det i den senere tida har vært åpnet for flere og andre unntak, både "generelle" og "etter søknad", enn det som var praksis tidligere og de mener dette er en fornuftig holdning forutsatt at disse unntakene bare medfører svært begrensede inngrep som ikke påvirker den naturlige dynamikken og utviklinga i reservatet som helhet. Det er også viktig at alle inngrep blir presist beskrevet og kartfestet, slik at alle involverte har en lik forståelse av hva som er tillatt. Dokumentasjon og overvåking av utviklingen er også viktig.

NTNU Vitenskapsmuseet har følgende merknader til forskriften:

- i § 3 punkt 6 blir det sagt at ridning er tillatt på godkjente ridetraseer. Disse bør kartfestes og klargjøres på informasjonstavler.
- § 4 punkt 3: ved eventuell oppgradering av skogsvegen langs vestsida av reservatet, må eventuell økning av veibredden skje langs vegens vestsida.
- § 4 punkt 9 om rydding av eksisterende ferdselsveier: Hva slags ferdsel er det snakk om og hvilken veistandard?
- Når det gjelder § 4 punkt 13, vedlikehold av anlegg som er i bruk, bør det være ei mest mulig fullstendig liste med stedfesta objekt, ikke henvisning til to som kommer "herunder".
- § 5 punkt 3, om nødvendig motorferdsel for vedlikehold av anlegg: Det bør være en føring på at slik motorferdsel vanligvis bare bør innvilges på vinterføre/frossen mark.

Norges Orienteringsforbund har ikke innvendinger til selve verneforslaget, men har innvending til forskriftens § 3 punkt 5. Et generelt forbud mot idrettsarrangementer kan ikke aksepteres, og det finnes ikke faglige og dokumenterbart grunnlag for dette i forhold til orientering.

NHO Reiseliv kan ikke se at reiseliv er vurdert i verneforslaget. De ber om at dette vurderes og at det gis mulighet for utøvelse av reiseliv som næring.

Sametinget viser til at de aktuelle kommunene ikke omfattes av virkeområder for "Avtale mellom Sametinget og MD om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder". I forskriftens § 5 nr. 4 bør det presiseres at det er et vilkår at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner kun kan skje etter at kulturminnemyndigheten har godkjent tiltaket.

Fylkesmannens tilråding

Forhold utenom forskriften

Fylkesmannen merker seg at flere høringsinstanser mener at registreringsrapporten burde vært tilgjengelig for høringspartene. Det normale i slike verneprosesser er at det foreligger en fagrapport som er offentlig tilgjengelig. I dette tilfellet er området kommet opp som en enkeltlokalitet for frivillig vern, og ikke som ledd i en større, planlagt prosess. Munklia er derfor

bare registrert for seg selv, og Fylkesmannen ser at rapporten ikke er gjort offentlig tilgjengelig på en god måte. Vi merker oss dette for eventuelle senere tilsvarende områder.

Fylkesmannen er enig i at det er uheldig at området ikke er sammenhengende. Vi har også opplevd i andre verneprosesser under frivillig vern ordningen at det kan være vanskelig å få til en god arrondering om ikke alle relevante grunneiere slutter seg til verneprosessen. Dette er kanskje den største svakheten ved frivillig vern ordningen. Som Sør-Trøndelag fylkeslandbruksstyre påpeker er det få opplysninger om skogressursen i hørings-forslaget. Slike opplysninger er innhentet, men ble ved en feil ikke tatt inn i verneforslaget og vi beklager dette. Fylkesmannen skjønner merknaden fra NTNU Vitenskapsmuseet om at det er vanskelig å skaffe seg oversikt over status for vern av skog, idet verneprosessene skjer som mange mindre verneplaner omkring i landet. Fylkesmannen mener at det er DN's oppgave å formidle oversikt over vern av skog i Norge til aktørene i verneprosessene.

Hovedfokus i denne verneprosessen har vært vern av skog. Frivillig vern konseptet er i første rekke utviklet som et virkemiddel for vern av skog. I frivillig vernprosesser er vi dessuten prisgitt hvilke grunneiere som sier seg villige til å bidra med arealer. Som ledd i verneprosesser pleier Fylkesmannen å sjekke i ulike registre om det er andre registrerte naturkvaliteter i eller i nærheten av det aktuelle verneobjektet, for å se om det kan være rimelig å koble ulike verneinteresser arronderingsmessig. I dette tilfellet er det ikke registrert spesielle interesser i dette området som har vært naturlig å vurdere i vernesammenheng. De områdene i myrundersøkelsene som NTNU Vitenskapsmuseet viser til synes derfor ikke å være av så stor naturfaglig verdi at de er tatt inn i eksempelvis naturbasen. Det har ut fra dette ikke vært noe fokus på andre naturtyper enn skog i denne verneprosessen. Det er derfor godt mulig at området kunne ha hatt en bedre arrondering i forhold til rikmyr og slåttemyr, slik NTNU Vitenskapsmuseet påpeker, men i og med at disse myrene ikke er registrert å ha stor verneverdi, ser vi ikke grunnlag for å følge opp dette nærmere. Vi ser at grensa for reservatet går midt over Storslettmyra, men dette skyldes at grensa her følger ei eiendomsgrense. Skulle vi ha hatt med hele myra, måtte en grunneier til bli med i verneprosessen, noe vi ikke ser som nødvendig, i og med at myra ikke er registrert å ha stor verneverdi.

Ferdsel og friluftsliv

Bestemmelsene i de foreslåtte naturreservatene er ikke til hinder for privatpersoners tradisjonelle og hensynsfulle friluftsliv til fots. Det er kun ferdselsformer som sykling og ridning, samt mer omfattende bruk/organisert bruk som er regulert, det vil si ferdselsformer som kan medføre skade på naturmiljøet. Slik regulering anses nødvendig for at en i naturreservater skal ha mulighet for å styre aktiviteter som over tid kan virke negativt inn på vernekvalitetene. På denne bakgrunn finner ikke Fylkesmannen å anbefale å åpne for idrettsarrangement generelt i området, slik Norges Orienteringsforbund foreslår, men det kan tas inn et nytt punkt 8 i forskriftens § 5, som lyder: "Avgrenset bruk av reservatet som angitt i § 3 nr. 5." Med dette kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til ulike arrangementer, om ikke dette vurderes å være av nevneverdig negativ betydning i forhold til formålet med vernet.

NHO Reiseliv savner en vurdering av reiselivet i området. Miljøtilpasset reiselivsvirksomhet er å betrakte som organisert virksomhet og kan ut fra tillegget i § 5 som foreslås tillates etter søknad (uavhengig av godkjent plan), om aktiviteten vurderes som forsvarlig i forhold til verneinteressene. I dette tilfellet er også reiseliv særskilt tatt inn i forskriften, i og med at det i § 5 nr. 6 etter søknad kan gis tillatelse til bruk av reservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet, ut fra godkjent plan. Fylkesmannen ser ikke at det er nødvendig å foreta ytterligere forskriftsendringer i fht. reiseliv.

Annet

I frivillig vern-prosesser bidrar den tette dialogen mellom Allskog og grunneierne til at det kommer opp flere konkrete problemstillinger, som tar sitt uttrykk i forskriftene, jf. uttalelsen fra NTNU Vitenskapsmuseet som påpeker dette forhold. Forskriftene kan dermed bli mer skreddersydd i forhold til de berørte interesser i området, som Fylkesmannen ser på som en fordel. Forskriftene blir dermed mer avklarende og tydeligere i forhold til de berørte interesser,

og som NTNU Vitenskapsmuseet påpeker er det viktig med beskrivelse og kartfesting av inngrep som måtte bli foretatt i området.

Fylkesmannen er enig med NTNU Vitenskapsmuseet om at ridetraseer kartfestes i området og at dette synliggjøres på en informasjonstavle.

Fylkesmannen ser det ikke som hensiktsmessig at en nå binder seg til å si at all eventuell breddeutvidelse av veien vest for reservatet må skje vestover, idet dette konkret må vurderes nærmere om det blir aktuelt å gjennomføre. Det vil imidlertid være naturlig å kreve at eventuell breddeutvidelse av veien fortrinnsvis skal skje vestover, men at en på steder der dette er lite hensiktsmessig også kan se på utvidelser østover.

NTNU Vitenskapsmuseet uttaler at det er uklart hva som kan tillates av tiltak langs de kartfestede ferdselsveier i naturreservatet. Ferdselsveien nevnt i forskriftens § 4 nr. 8 gjelder en mindre del av en vinterdriftsvei for uttransport av tømmer. Her vil det bare være behov for rydding av vegetasjon og vedlikehold av eventuelle grøfter og stikkrenner for å opprettholde dagens standard på vinterveien. Veien skal bare brukes som snøpakket vei på vinterføre for uttransport av tømmer, og standarden skal være deretter. Ferdselsveiene nevnt i forskriftens § 4 nr. 9 er myntet på bruk til fots og med ski, og skal ikke være veier for motorisert ferdsel, idet forskriften ikke åpner for dette. Rydding og vedlikehold vil her si rydding av skog og kratt langs ferdselsveiene, samt å rydde ev. grøfter og stikkrenner, for å opprettholde dagens standard. Foruten ferdselsveiene nevnt i § 4 nr. 8 og 9, er anleggene nevnt i § 4 nr. 13 de eneste vi kjenner til i verneområdet. "Herunder" benyttes her, idet det kan være anlegg som vi ikke har oversikt over, og som dermed kan komme inn under dette punkt, jf. uttalelsen fra NTNU Vitenskapsmuseet, som kommenterer dette forhold.

NTNU Vitenskapsmuseet påpeker flere forhold i forskriften, som kommenteres over. Det er så vidt mange brukerinteresser i området at det er naturlig at det lages en forvaltningsplan for området, som klargjør blant annet de forhold som NTNU Vitenskapsmuseet tar opp. Dette verneforslaget endrer ikke myndighetsforhold knyttet til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner. Den presisering som Sametinget ønsker på dette punkt i forskriftens § 5 nr. 4 anses derfor som unødvendig.

Fylkesmannens tilråd at Munklia naturreservat opprettes med samme grenser som høringsforslaget, men med et tillegg i forskriftens § 5, som lyder: "*Avgrenset bruk av reservatet som angitt i § 3 nr. 5.*". Endringen gir åpninger for å kunne tillate idrettsarrangementer og organiserte turer og reiselivsmessig bruk av området hvis det kan skje på en forsvarlig måte i forhold til naturmiljøet. For øvrig foreslås ikke noen endringer av forskriften i forhold til høringsforslaget.

DNs tilråding: DN har omtalt spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5 og slutter seg til de vurderinger fylkesmannen har gjort. DN er enig i at arronderingen av verneområdet ikke er god, og håper det gis mulighet på et seinere tidspunkt til å bedre dette. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilråd fredning av Munklia som naturreservat.

MDs tilråding: Det er uheldig at området er todelt. Dette både av arronderingmessige grunner og fordi deler av det mellomliggende arealet som ikke fanges i henhold til registreringsrapporten er et kjerneområde med viktige naturverdier, langs Kjeløy-bekken. Det er derfor ønskelig at man arbeider videre med sikte på en utvidelse av verneområdet.

MD slutter seg for øvrig til DN's anbefalinger og tilråd at Munklia naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

5. Fuggdalen (utvidelse), Rendalen kommune, Hedmark fylke.

Utvidelsesareal ca. 34,8 km², hvorav ca. 19,0 km² produktiv skog.
Nytt totalareal ca. 52,7 km² hvorav ca. 30,8 km² produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Fuggdalen er en veiløs sidedal til Mistradalføret øst for Lomnessjøen og vest for Sølennmassivet i Rendalen. Fugglia naturreservat ble etablert ved kgl. res. av 18.06.2004. Naturreservatet ligger i Rendalen kommune i Hedmark fylke, og har et areal på ca 17,9 km² hvorav ca 11,8 km² er produktiv skog. Utvidelsesforslaget omfatter bakenforliggende skog i forhold til det etablerte reservatet samt noe areal på sørsida av elva Mistra. I Fugglia dominerer furuskog, særlig lavfuruskog og bærlyngfuruskog. Lokalt finnes også blåbærgranskog, småbregnegranskog og gransumpskog. Skogen har generelt preg av å være lite påvirket av nyere hogster, og det er spor etter ulike skogbranner i området. I området finnes flere sjeldne og sårbare arter av sopp og lav. Området er vitenskapelig interessant i internasjonal sammenheng, og viser sammenhengen mellom vannhusholdningen og fordelingen av gran og furu i et næringsfattig område.

Formålet med utvidelsen av Fugglia naturreservat er å bevare som helhetlig økosystem et barskogområde med ulike skogtyper, et nedbørfelt med myrer, vassdrag og omkransende snau fjell samt naturlig forekommende vann- og landlevende arter. Fredningen skal ivareta spesielle naturtyper som raviner bekkekløfter, kildeframsprang med kildevegetasjon, gransumpskog og bærlyngfuruskog. Området har særskilt vitenskapelig og pedagogisk betydning fordi det omfatter et helt nedbørfelt med begrensede tekniske inngrep.

Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er naturreservat.

Planstatus: Området er vist som landbruk, natur og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

Tekniske inngrep: Det er noen bygninger, hovedsakelig mindre koier, i området.

Saksgang

Utvidelsesforslaget for Fuggdalen bygger på en tradisjonell verneprosess. Under arbeidet med utkastet til den første verneplanen for barskog i Øst-Norge ble de biologiske verdiene i Fuggdalen registrert. Fuggdalen ble klassifisert som "svært verneverdig - høyeste prioritet" på grunn av forekomsten av lite påvirket skog med ulike furuskogtyper og innslag av granskogsamfunn på en del fuktigere partier som gir et instruktivt bilde av vannhusholdningens betydning for treslagsfordelingen. Det ble utarbeidet et forslag om etablering av et naturreservat på ca. 20.800 daa, hvorav ca. 11.000 daa produktiv skog. Forslaget inngikk i verneplanen for barskog i Øst-Norge i 1991. På bakgrunn av verneverdiene og uttalelsene i høringsrunden ble området anbefalt fredet av fylkesmannen. Ved sluttbehandlingen av verneplanen ble Fuggdalen naturreservat likevel ikke etablert på grunn av den arealbegrensingen som var satt for produktiv skog i denne verneplanen.

I utkast til verneplan for barskog i Øst-Norge — fase II - ble det fremmet forslag om vern av et noe redusert område som Fugglia naturreservat. Totalarealet for dette området som ligger lengst framme i Fuggdalen var ca. 17.900 daa, hvorav ca. 11.780 daa ble oppgitt å være produktiv skog. Ved sluttbehandlingen av verneplanen for barskog i Øst-Norge — fase II ble spørsmålet om vern av Fugglia utsatt. Først ved kgl. res. av 18. juni 2004 ble Fugglia naturreservat opprettet med den avgrensningen som var foreslått. I tiden etter vernevedtaket har grunneierne krevd erstatning for økonomisk tap som følge av fredningen, også for tap og ulemper knyttet til bakenforliggende skog.

I St.meld. nr. 62 (1991-92) - Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge - er Sølennområdet i Rendalen omtalt slik: "*Departementet er innstilt på å videreføre forslaget om vern av Sølennområdet. For området over skoggrensene tas det sikte på landskapsvern. For vern av Fuggdalen er naturreservat mest naturlige verneform....*"

Ved fylkesmannens brev av 4. mai 2004 ble melding om oppstart av planarbeid med sikte på opprettelse av Sølenn landskapsvernomsråde med eventuelle tilgrensende naturreservater sendt til

grunneiere og andre berørte så langt en hadde oversikt over dette. Meldingen ble også sendt til lokale lag og foreninger og til etater og organisasjoner på regionalt nivå. I forbindelse med oppstarten av planarbeidet ble det avholdt et åpent folkemøte i Rendalen. Ved utsendelsen av meldingen om oppstart av planarbeidet fastsatte fylkesmannen ei planleggingsgrense for verneplanprosessen. Fuggdalen ligger i sin helhet innenfor dette planleggingsområdet.

I det videre arbeidet ble naturverdiene innenfor planleggingsområdet undersøkt av Stiftelsen Siste Sjanse. De oppsummerte de kartlagte naturverdiene for delområdet Fuggdalen slik: "4 kjerneområder. 3 urskog/gammelskog (alle B-verdi), 1 bekkekløft (A-verdi). En rekke sopp og lav i rødlistekategoriene R, V, DC og DM. Nasjonalt verneverdig (***). Det bør vurderes å utvide grensene av eksisterende reservat mot nord, syd og vest, se kart."

På bakgrunn av de spesielle verneverdiene som knytter seg til Fuggdalen og som atskiller seg fra det øvrige Sølennområdet, inviterte fylkesmannen i brev av 22. august 2005 etter samråd med direktoratet de aktuelle grunneierne, Rendalen kommune og Glommen Skog BA til et møte for å drøfte alternative prosesser for et eventuelt utvidet vern i Fuggdalen.

På møtet i Rendalen 7. september 2005 ble det konkludert med at det var hensiktsmessig at arbeidet med en eventuell utvidelse av Fugglia naturreservat ble foretatt som en egen verneprosess, uavhengig av arbeidet med en verneplan for Sølennområdet. I etterkant av møtet avgrenset Svenkerud Skog AS områder som kan betraktes som "bakenforliggende areal" i forhold til det etablerte Fugglia naturreservat. I brev av 2. desember 2005 til grunneierne oversendte fylkesmannen et kart hvor omfanget av en eventuell utvidelse av Fugglia naturreservat var skissert. Området omfattet alt "bakenforliggende areal", og i tillegg et lite bekkekløftområde på begge sider av Mistra oppstrøms samløpet med Fugga for å fange opp A-området som ble registrert av Stiftelsen Siste Sjanse.

På bakgrunn av fylkesmannens brev inviterte Svenkerud Skog AS grunneierne til et møte 26. januar 2006. Av referatet fra møtet går det fram at grunneierne legger "til grunn at utvidelsen behandles sammen med Fugglia i den videre prosessen i tråd med konklusjonen fra møtet 7. september 2005, og at arbeidet med gjennomføringen starter umiddelbart."

Fylkesmannen utarbeidet etter dette et forslag til utvidelse av Fugglia naturreservat som ble sendt til direktoratet for faglig gjennomgang i brev av 25. oktober 2006. Direktoratet gav sine merknader etter faglig gjennomgang av forslaget i brev av 13. november 2006.

Et forslag til utvidelse av Fugglia naturreservat ble sendt til uttalelse i brev av 17. april 2007 med uttalelsesfrist 15. juli 2007.

Høringsinstanser

Utkastet til verneplan ble sendt på høring (lokal og sentral høring samlet) til berørte grunneiere, Rendalen kommune, Hedmark fylkeskommune, samt til Rendalen bondelag, Rendalen skogeierlag, Ytre Rendal jeger- og fiskerforening, Eidsiva Energi, Forsvarsbygg, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Hedmark bondelag, Hedmark bonde- og småbrukerlag, Hedmark jeger- og fiskerforbund, Hedmark Reiseliv BA, Glommen Skog BA, Naturvernforbundet i Hedmark, Norges vassdrags- og energidirektorat - Region øst, Norsk ornitologisk forening avd. Hedmark, Skogselskapet i Hedmark, Statens vegvesen - Hedmark vegkontor, Utmarkslaget i Hedmark, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreintrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelser

Det ble mottatt svar fra 20 høringsinstanser; herav 5 grunneiere hvorav 1 fellesuttalelse, grunneiernes advokat, 3 lokale lag/foreninger, Rendalen kommune, 4 regionale organisasjoner/etater, 4 sentrale etater og 3 sentrale organisasjoner.

Ytre Rendal jakt- og fiskeforening, Bergvesenet, Forsvarsbygg, Statens landbruksforvaltning, Statens vegvesen og Norsk institutt for skog og landskap har ingen merknader.

På vegne av grunneierne har advokat Johs. Thallaug anmodet om at et lite areal på gnr. 8 bnr. 20 blir tatt ut av forslaget. For øvrig aksepteres fredningsforslagets omfang. Det anmodes videre om at eksisterende grøfter på gnr. 10 bnr. 2 kan opprettholdes og at uttransport av felt storvilt kan foretas med beltegående traktor. Det forutsettes at forvaltningsmyndigheten for reservatet ikke overtar oppsynsmyndigheten for reinen i området. Endelig forutsettes det at de nødvendige dispensasjoner blir gitt slik at eier av gnr. 13 bnr. 106 kan nytte sin fritidseiendom som tidligere. Grunneierne Ellen Børtnes og Turid Børtnes ønsker en avklaring av reservatgrensa på sin skogeiendom og ønsker en redegjørelse om hvorvidt utvidelsen av naturreservatet vil få konsekvenser for eventuell utbygging av et mikrokraftverk i elva Renåa.

Grunneier Olav Skulberg mener at utvidelsen av Fugglia naturreservat er en positiv, framtidsrettet handling. Han slutter seg til at det utvidede reservatet får navnet Fuggdalen naturreservat og forutsetter at det foretas en praktisk oppmerking av grensene og oppsetting av informasjon om reservatet. Han foreslår en mer detaljert formålsparagraf og har noen kommentarer til de foreslåtte bestemmelsene. Han ønsker at den generelle tillatelsen til "beiting" skal erstattes med tillatelse til "tradisjonell beiting", reiser spørsmål om bålbrekking skal være tillatt, ønsker begrepet teltleir presisert, ønsker presisert at lavsanking ikke er tillatt, ønsker en avklaring av ansvaret for vedlikehold av gamle koier og innretninger for skogsdrift og fløting. Han understreker behovet for en forvaltningsplan hvor blant annet omfanget av motorferdsel blir innskrenket til det absolutt nødvendige.

Grunneier Gudmund Westereng (gnr. 13 bnr. 106) har en hytteeiendom sentralt i området. Han forutsetter at han vil få tillatelse til fortsatt å benytte snøscooter for transport til hytta og til å hogge og hente ved i tilgrensende skogteig hvor han har hogstrett. Han vil også ha mulighet til å rydde opp etter bever som ødelegger hyttas drikkevannskilde.

Grunneier Knut Fure (gnr. 10 bnr. 2) eier flere skogteiger i området. På en av disse, hvor det står ei hytte med uthus, er det foretatt grøfthing, gjødsling og planting av blant annet contortafuru og blågran på et avgrenset areal. Han ønsker fortsatt å kunne drive skogskjøtsel i dette området og å få nødvendige tillatelser til motorisert transport til hytta med traktor og snøscooter.

Rendalen Skogeierlag forutsetter at et eventuelt reservat ikke medfører at oppsynsoppgaver i forhold til reinen i området blir overført til forvaltningsmyndigheten og ber om at det blir tillatt å kjøre ut felt storvilt med beltegående traktor.

Rendal Renselskap oppfatter de foreslåtte bestemmelsene slik at bruk av snøscooter under oppsyn med reinen i området kan fortsette og ser i så fall ikke at naturreservatet vil være til hinder for selskapets virksomhet.

Rendalen kommune beklager at det ikke allerede foreligger et utkast til forvaltningsplan. Kommunen forutsetter at det i en forvaltningsplan avklares hva som ligger i bestemmelsen om at Direktoratet for naturforvaltning av hensyn til verneformålet ved forskrift kan regulere beitetrykket eller regulere ferdseien i reservatet. Kommunen ber om at muligheten for å etablere et næringsfond som følge av et eventuelt vern av Fuggdalen blir vurdert.

Fylkeslandbruksstyret i Hedmark mener på bakgrunn av sakens lange forhistorie at det er positivt at området nå får status som naturreservat. Styret mener det er behov for en forvaltningsplan for på beste måte både å kunne ivareta verneinteressene og bidra til forutsigbarhet for den enkelte brukeren.

Glommen Skog BA påpeker at størstedelen av utvidelsen berører de samme grunneierne som har skog i Fugglia naturreservat. Disse utvidelsesarealene var blitt "stengt inne" og ville uansett blitt tema i erstatningsoppgjøret. På den bakgrunn er denne utvidelsen i hovedsak akseptert. Et areal sør for Mistra og vest for Renåa berører andre grunneiere, og Glommen Skog er kritiske til denne delen av utvidelsen som de mener burde vært skilt ut som et frivillig vern prosjekt. For øvrig anbefales navnet Fuggdalen på det nye reservatet, og en forvaltningsplan bes utarbeidet i samråd med grunneierne. Det fremmes forslag om at bestemmelsen om uttransport

av felt storvilt blir et generelt unntak med følgende ordlyd: "Uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget."

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag skriver at disse naturområdene er et resultat av tidligere tiders småskala drift av skog og jordbruk, og mener at naturreservatstatus legger for store begrensninger i fortsettelsen av denne type drift. Det forutsettes at gamle retter til beite og annen bruk må kunne fortsette uavhengig av status på området. Laget mener at drift av skogeiendommer er godt ivaretatt gjennom skogloven og at denne bør brukes aktivt.

Sametinget stiller seg positivt til en utvidelse av verneområdet fordi eventuelle samiske kulturminner kan skånes for skader fra storskala skogbruk.

Norges Naturvernforbund, som også uttaler seg på vegne av Naturvernforbundet i Hedmark, støtter utvidelsesforslaget. Forbundet er imidlertid kritisk til at forslaget ikke er enda større slik at de foreslåtte reservatene Fuggdalen og Steinfjellet blir sammenhengende. Forbundet oppfordrer derfor Fylkesmannen til å fremme verneforslag også for området mellom disse to planlagte reservatene fordi det ansees å ha vernverdi.

Sabima (Samarbeidsrådet for biologisk mangfold) slutter seg til verneforslaget, men synes det er sterkt beklagelig at ikke området foreslås ytterligere utvidet slik at hele Mistras bekkekløft inkluderes. Det vises til at i dette tilfellet blir de største verneverdiene liggende rett på utsiden av det foreslåtte reservatet. Arter som trådrag og skodelav er kun funnet på sørsida av elva, og om formålet med naturreservatet er ivaretagelse av biomangfold må sørsiden av bekkekløfta innlemmes i reservatet.

Fylkesmannens merknader til høringsuttalelsene

Navn: Fylkesmannen konstaterer at de som har uttalt seg om navnespørsmålet støtter forslaget om navnet Fuggdalen naturreservat og at andre forslag ikke er framkommet.

Avgrensning

Fylkesmannen støtter ønske fra grunneierne om å ta arealet på gnr. 8 bnr. 20 ut av forslaget da dette har liten betydning for verneformålet og gir bedre arrondering av reservatet.

Der den foreslåtte reservatgrensa går langs Mistra eller Renåa må det tas standpunkt til om grensa skal følge elvas midtlinje eller følge en av elvebreddene slik at elva enten inkluderes eller ekskluderes. Det mest praktiske synes å være å følge elvas midtlinje, som i dette tilfellet i stor grad er sammenfallende med eiendomsgrenser. Dersom reservatgrensa skal følge en av elvebreddene, vil det være en utfordring å definere denne i forhold til ulike vannføringer i elvene. Fylkesmannen foreslår derfor at reservatgrensa følger elvenes midtlinje, men ber DN vurdere dette i forhold til praksis i andre vernesaker. For ordens skyld gjør Fylkesmannen oppmerksom på at Mistra er et vassdrag som er varig vernet mot kraftutbygging. Dersom det blir aktuelt med utbygging av et eventuelt mikrokraftverk i Renåa, slik grunneierne Ellen og Turid Børtnes tar opp, og dette forutsetter tekniske inngrep innenfor reservatet, vil det betinge at det innvilges dispensasjon fra fredningsforskriften for et slikt inngrep.

Sabima kritiserer at Fylkesmannen ikke har foreslått hele Mistras elvekløft fredet.

Fylkesmannen viser til at forslaget om utvidelse av Fugglia naturreservat er fremmet i forståelse med grunneierne fordi utvidelsesarealet driftsmessig - og dermed også erstatningsmessig - har nær sammenheng med det allerede etablerte reservatet og i hovedsak berører de samme grunneierne. Skogen i Mistras elvekløft nedstrøms det foreslåtte verneområdet vil kunne drives uten hinder av det etablerte reservatet, og berører til dels andre grunneiere. Fylkesmannen viser videre til at et begrenset areal av Mistras elvekløft nedstrøms Renåas utløp har særlig stor verneverdi og i hovedsak berører de samme grunneierne som i det øvrige utvidelsesarealet. Det har derfor vært naturlig å inkludere dette i utvidelsesforslaget og ikke avvente et eventuelt tilbud om frivillig vern av dette arealet slik Glommen Skog BA ønsker. Det er betydelige verneverdier knyttet til også den nedenforliggende delen av Mistras elvekløft, og et eventuelt tilbud om frivillig vern av hele eller deler av dette området vil være interessant vurdere nærmere.

Norges Naturvernforbund og Naturvernforbundet i Hedmark er kritiske til at verneforslaget ikke har enda større omfang slik at de foreslåtte reservatene Fuggdalen og Steinfjellet blir sammenhengende. Fylkesmannen viser til at det ikke er dokumentert spesielle naturfaglige verdier i området mellom de foreslåtte reservatene Fuggdalen og Steinfjellet og til at det i dette området er andre grunneiere enn de som blir berørt av Fugglia naturreservat og det foreslåtte utvidelsesområdet. Fylkesmannen har derfor ikke funnet det hensiktsmessig å inkludere det

aktuelle arealet i dette verneforslaget. I en landskapsmessig sammenheng ville det være naturlig å inkludere området mellom de to foreslåtte reservatene i et verneområde, og Fylkesmannen vil være positiv til å vurdere et eventuelt forslag om frivillig vern av dette området.

Formål: Grunneier Skulberg har fremmet et forslag til en utvidet, mer konkretisert formålsparagraf. Fylkesmannen foreslår etter dette å utvide den opprinnelige formålsparagrafen slik at den eksplisitt omtaler artsmangfoldet i området og de kvartærgeologiske formelementene som er en viktig del av områdets karakter.

Fredningsbestemmelser - vegetasjon

Grunneier Fure ønsker fortsatt å kunne drive skogskjøtsel i området, herunder vedlikehold av grøfter, gjødsling og skjøtsel av contortafuru og blågran.

Fylkesmannen viser til at formålet med etableringen av dette reservatet er å bevare et relativt intakt økosystem i et helt nedbørfelt hvor både hydrologiske og biologiske forhold med få unntak er lite berørt av tekniske inngrep. Ett av unntakene er den begrensede grøftingen, gjødslingen og skogplantingen som er foretatt på den aktuelle skogteigen som ligger sentralt i det foreslåtte reservatet. Da disse inngrepene er av begrenset omfang, vil Fylkesmannen i det kommende arbeidet med en forvaltningsplan for reservatet være innstilt på å foreslå at grøftene fylles igjen og at gjenlevende individer av fremmede treslag blir fjernet. Gjødsling vil være forbudt ifølge bestemmelsenes punkt 3.3. Fylkesmannen foreslår ikke å endre bestemmelsene slik at vedlikehold av grøfter skal være tillatt. Det foreslås derimot en ny bestemmelse i § 4 som hjemler fjerning av fremmede treslag.

Grunneieren Skulberg ønsker presisert at lavsanking ikke er tillatt, og at begrepet beiting i § 4.5 erstattes med "tradisjonell beiting". Fylkesmannen mener at forbud mot lavsanking følger direkte av § 3.1. Ekstensiv utmarksbeiting har foregått i området i lang tid og videreføring av dette antas ikke å ha vesentlige negative følger for verneverdiene. Hvilke dyreslag som utfører denne ekstensive beitingen, og om dette er de samme dyreslagene som tradisjonelt har beitet i området, er av mindre betydning. Fylkesmannen finner det derfor ikke naturlig å begrense tillatelsen til beiting til "tradisjonell beiting". For øvrig viser Fylkesmannen til at direktoratet med hjemmel i § 6 kan regulere beitetrykket i området dersom dette skulle være nødvendig av hensyn til verneformålet.

Grunneieren Skulberg reiser spørsmål om bålbrekking skal være tillatt i det utvidete reservatet. Problemstillingen er ikke direkte omtalt i forskriftsutkastet som har vært på høring. På bakgrunn av forslaget om fredning av også "døde busker og trær" i § 3.1, må utkastet etter Fylkesmannens syn oppfattes slik at bålbrekking er tillatt med medbrakt ved i det tidsrommet slik brekking er tillatt etter annet lovverk. Fylkesmannen finner det imidlertid uheldig å ha ulike bestemmelser i så nærliggende store verneområder som de foreslåtte naturreservatene Fuggdalen og Steinfjellet. Det foreslås derfor en ny bestemmelse i § 4 som tillater bålbrekking med tørrkvist fra bakken (ikke fra stående trær på grunn av mulige sjeldne/truede epifytter) eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk.

Grunneieren Westereng forutsetter at han fortsatt kan hogge ved til bruk på hytta. Fylkesmannen viser til at formålet med vernet av Fuggdalen er å bevare et helhetlig barskogøkosystem og at vern av spesielle skogtyper er et spesielt verneformål. Skogen i området bør derfor få utvikle seg fritt, uten hogstingrep eller annen påvirkning. Vedhogst, selv i begrenset omfang, kan en del steder komme i konflikt med dette formålet, men det enkelte steder antagelig kan gjennomføres uten vesentlige skadevirkninger. Spørsmålet om skadevirkningene av vedhogst må også vurderes opp mot skadevirkningene av den vedtransporten inn til hyttene som vil være nødvendig dersom ved ikke kan hogges inne i reservatet.

Fylkesmannen finner det derfor mest hensiktsmessig at spørsmålet om vedhogst til eksisterende seter, hytter og buer vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle og behandles etter § 8.

Fredningsbestemmelser - fauna

Grunneieren Westereng vil ha mulighet til å rydde opp etter bever som ødelegger hyttas drikkevannskilde. Fylkesmannen viser til at jakt etter viltlovens bestemmelser er foreslått tillatt, og at dette også omfatter jakt på bever. Dersom det skulle oppstå behov for tiltak ut over dette, bør dette etter Fylkesmannens syn vurderes i forhold til de generelle dispensasjonsreglene i § 8.

Fredningsbestemmelser - bygninger og anlegg

Grunneieren Skulberg ønsker også en avklaring av ansvaret for vedlikehold av gamle koier og innretninger for skogsdrift og fløting. Fylkesmannen viser til at opprettelsen av et eventuelt naturreservat bare medfører en rådighetsinnskrenkning, ikke en endring av eiendomsforhold. Vedlikeholdsansvaret for bygninger og anlegg vil derfor fortsatt påhvile eierne.

Fredningsbestemmelser - motorisert ferdsel

Flere høringsinstanser ber om at det må bli tillatt å frakte ut felt storvilt med beltegående traktor. Det foreslåtte reservatet består av betydelige arealer myr og sumpskog hvor kjøring med beltegående traktor vil kunne sette betydelige spor og føre til lokal erosjon. Fylkesmannen mener derfor at slik motorisert ferdsel bør være søknadspliktig slik at det kan settes vilkår for kjøringen for å unngå varige spor i terrenget og endringer i hydrologiske forhold. Fylkesmannen er innstilt på å gi dispensasjon for utkjøring av felt elg og hjort bare med elgtrekk eller tilsvarende lette beltegående kjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget og foreslår § 5. I b utformet i samsvar med dette.

Grunneieren Fure, som ønsker fortsatt å kunne drive skogskjøtsel på eiendommen, ønsker også å få nødvendige tillatelser til å kjøre med traktor og snøscooter inn til hytta på den aktuelle skogteigen. I og med at Fylkesmannen foreslår ikke å tillate videreføring av skogskjøtselen på eiendommen, antas behovet for kjøring med traktor til skogteigen gjennom vegløst område å bli sterkt redusert. Fylkesmannen mener av hensyn til områdets urørte karakter og hydrologiske og biologiske verneverdier at nødvendig transport av materialer i forbindelse med vedlikehold av denne hytta, av hytta på gnr. 13 bnr. 106 og av de øvrige bygningene i størst mulig utstrekning bør foretas på vinterføre. Det samme gjelder for nødvendig transport av brensel, utstyr og proviant til hyttene

Rendal Renselskap forutsetter at bruk av snøscooter under oppsyn med reinen i området kan fortsette som hittil i et eventuelt utvidet reservat. Fylkesmannen antar at bestemmelsen i § 4.1 om at tiltak i oppsynsøyemed, herunder motorisert ferdsel, kan gjennomføres uten hinder av forbudsbestemmelsen i § 3.4 gjelder bare for offentlig oppsyn. Det private oppsynet som utføres av Rendal Renselskap omfattes følgelig ikke av denne unntaksbestemmelsen. Fylkesmannen legger imidlertid til grunn at Rendal Renselskap har konsesjon for drift fram til og med 31. desember 2014, og at det følger av konsesjonsvilkårene at det skal drives tilsyn med reinen. Fylkesmannen foreslår derfor en ny bestemmelse i § 4 som gir hjemmel for bruk av snøscooter under Rendal Renselskaps tilsynsvirksomhet så lenge det har konsesjon for sin virksomhet og tilsyn med reinen er en del av konsesjonsvilkårene.

Forvaltning

Grunneierne har forutsatt at forvaltningsmyndigheten for reservatet ikke overtar oppsynsmyndigheten for reinen i området. Fylkesmannen kan ikke se at en eventuell utvidelse av reservatet vil medføre noen endring i ansvarsforholdene overfor reinen i området.

Fylkesmannen er innstilt på å merke opp grensene for et eventuelt naturreservat på vanlig måte og å produsere og sette opp informasjonsplakater for reservatet. Fylkesmannen ser, i likhet med kommunen og flere av grunneierne, behovet for å utarbeide en forvaltningsplan for området så snart som mulig, og er innstilt på å gjøre dette så snart ressursene tillater dette. Begrepet "teltleir" vil bli nærmere avklart der, men Fylkesmannen mener at dette ikke skal omfatte bruk av ett enkelt telt i kort tid.

Næringsfond

Fylkesmannen gjør direktoratet spesielt oppmerksom på at Rendalen kommune ber om at muligheten for å etablere et næringsfond som følge av et eventuelt vern av Fuggdalen blir vurdert.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår at

- navnet på et eventuelt utvidet reservat blir Fuggdalen naturreservat.
- grensene for et eventuelt utvidet reservat blir som på vedlagte kart. I forhold til høringsforslaget betyr det at et areal på gnr. 8 bnr. 20 tas ut av forslaget, samt at grensa der reservatet grenser til Mistra eller Renåa på en side følger elvenes midtlinje.

- formålsparagrafen presiseres som i vedlagte forslag til fredningsforskrift slik: ”Formålet med fredningen er å bevare som helhetlig økosystem et barskogområde med ulike skogtyper, et nedbørfelt med myrer, vassdrag og omkransende snaufjell samt naturlig forekommende vann- og landlevende arter. Fredningen skal ivareta spesielle naturtyper som raviner, bekkekløfter, kildeframspring med kildevegetasjon, gransumpskog og bærlyngfuruskog. Området har særskilt vitenskapelig og pedagogisk betydning fordi det omfatter et helt nedbørfelt med begrensede tekniske inngrep.”

- bestemmelsene endres slik at

- fjerning av fremmede treslag blir tillatt, jf. forslag til ny § 4.7.
- bålbrekking blir eksplisitt tillatt, jf. forslag til ny § 4.8.
- Rendal Renselskap får tillatelse til å drive tilsyn med reinen med snøscooter så lenge selskapet har konsesjon for driften og tilsyn er et konsesjonsvilkår, jf. forslag til ny § 4.9
- forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til uttransport av felt elg og hjort med lett terrengkjørende belte kjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, jf. justering av §5.1b.
- forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til bruk av snøscooter til transport av brensel, materialer, utstyr og proviant til eksisterende seter, hytter og buer, jf. § 5.2.

DNs tilråding

Når det gjelder avgrensning, slutter DN seg til fylkesmannens tilråding om at arealer på gnr/bnr 8/20 tas ut av verneforslaget. Det samme gjelder grensdragningen langs elvene Renåa og Mistra; der støtter DN fylkesmannen i at grensa trekkes langs elvenes midtlinje. Når det gjelder forskriften, har DN omtalt flere av spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5. I tråd med at det er åpnet for at det i skogreservater kan gis generelt unntak fra motorferdselsforbudet for uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy, tilrår DN at forskriften endres slik at dette tas inn i kap.4 i forskriften, mens dersom det ønskes bruk av annet kjøretøy for slik uttransport så er dette fortsatt søknadspliktig slik fylkesmannen tilrår. For øvrig slutter DN seg til fylkesmannens vurderinger når det gjelder forskriften og de forslag til endringer i forskriften som fylkesmannen har tilrådd.

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår utvidelse av Fugglia naturreservat gjennom opprettelsen av Fuggdalen naturreservat.

MDs tilråding

MD viser til at det etter høringene er innkommet til Fylkesmannen e-post datert 27.4.2008 fra Ytre Rendal jakt- og fiskeforening vedrørende ei hytte som foreningen disponerer innenfor det foreslått naturreservatet. Man mener det vil bli problematisk for jegere om veien inn mot hytta stenges før parkeringsplassen, at vern vil medføre at transport av nødvendig utstyr for jakt og for vedlikehold av hytta vil bli vanskelig, og man foreslår en grenseendring slik at bl.a. hytta blir liggende utenfor verneområdet. Fylkesmannen har i brev av 29.5.2008 oversendt dette innspillet til DN, som har videresendt det til MD i e-post 7.7.2008. Fylkesmannen har i sitt oversendelsesbrev vist til at samme jakt- og fiskeforening i den ordinære høringen av vernesaken har gitt uttalelse om at man ikke har innvendinger mot verneforslaget. DN har i e-post 18.8.2008 gitt følgende vurdering:

”I forhold til verneforslaget for Fuggdalen, er det et forhold foreningen tar opp ang. verneforskriften som ikke ligger inne i den foreslåtte verneforskriften. Det gjelder bruk av vei som går inn i det foreslåtte verneområdet i sør-vestre hjørne. Etter hva vi har fått opplyst fra fylkesmannen er denne veien bygd uten godkjenning, og bruken av den har ikke vært vurdert under behandlingen av saken. Etter kartet å dømme går veien noen hundre meter inn i det foreslåtte verneområdet. DN mener det ikke bør åpnes for bruk av denne veistubben inn i verneområdet, og mener veien bør stenges ved vernegrensa. For framtidig bruk av veien, bør det opparbeides en snuplass/parkeringsplass her slik at veien kan brukes inn til vernegrensa men ikke inn i verneområdet. Dette kan gjennomføres som et forvaltningstiltak etter at verneområdet er etablert. Dette vil medføre at jegere og andre som skal inn i området må gå noen hundre meter lengre enn tilfelle er i dag, men dette oppfatter vi er en relativ liten justering

som får liten betydning for bruken av området. De øvrige synspunkter foreningen har til forskriften, mener DN er dekt opp i det tilrådde forslaget til verneforskrift. Når det gjelder foreningens innvendinger til avgrensningen av området, mener DN dette er synspunkter som ikke kan tillegges vekt ved avgrensning av verneområdet.”MD støtter DN’s tilråding om dette. MD viser også til at verneforskriften i § 5 pkt. 3 åpner for nødvendig bruk av snøscooter til transport av brensel, materialer, utstyr og proviant til eksisterende hytter. Når det gjelder uttransport av felt elg og hjort viser MD til verneforskriftens § 4 pkt. 2 og § 5 pkt. 2.

MD viser til vurderingene ovenfor om at det er betydelige verneverdier knyttet til også den nedenforliggende delen av Mistras elvekløft. MD mener det er uheldig dersom det er riktig som det vises til i en uttalelse at arter som trådragg og skoddelav kun er funnet på sørsida av elva, og at de største verneverdiene blir liggende på utsiden av reservatet. Tilsvarende vises til vurderinger over om at det i en landskapsmessig sammenheng ville være naturlig å inkludere området mellom de to foreslåtte reservatene Fuggdalen og Steinfjellet i et verneområde. Det er ønskelig at man arbeider videre med sikte på å innlemme viktige tiliggende arealer som nevnt over ved en eventuell senere utvidelse av naturreservatet, primært gjennom frivillig vern.

MD slutter seg til DN’s anbefalinger og tilrår at Fuggdalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Samtidig tilrås opphevelse av forskrift 18.6.2004 nr. 953 om fredning av Fugglia naturreservat i Rendalen kommune, Hedmark fylke.

6. Ledsageren, Stor-Elvdal kommune, Hedmark fylke.

Totalareal 15 826 dekar, hvorav 11 523 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området omfatter i øst bratte øst- og nordøstvendte skoglier øst for Syrkletten og det markerte fjellet Ledsageren, med store sumpskogarealer nederst. Vest for Ledsageren er et stort platå med fjellgranskog og med innslag av myrer og snaufjell. Det er noen småtjern og en del småbekker i området. Store deler av området har naturskog som er påvirket av plukkhogst og gjennomhogst. Viktige nøkkelementer som gamle grove trær og død ved finnes spredt. Deler av området er påvirket av flatehogst. Det er registrert flere verdifulle kjerneområder med høy kontinuitet i død ved og med gamle trær. Gran er det dominerende treslaget, men det er også innslag av bjørkeskog og gammel furuskog og stedvis mye gammel selje i de bratte liene. Området domineres av blåbærfjellgranskog, men det er innslag av både småbregneskog, rik lågurtskog og høgstaudeskog og også forekomster av lavfuruskog og bærlyngbarblandingsskog. Forekomsten av rike granskoger, relativt store arealer gransumpskog og et betydelig innslag av gamle seljer sammen med urskognær fjellgranskog og gammel furuskog er interessant. Det er registrert et stort antall rødlistearter, både karplanter, sopp og lav, til dels med rikelige forekomster.

Formålet med fredningen av Ledsageren naturreservat er å bevare et område med naturskog som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Av særskilt vitenskapelig betydning er det at området har innslag av en rekke ulike, til dels rike vegetasjonstyper med forekomst av en rekke sjeldne og truede arter. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området har status som LNF-område.

Inngrepstatus: Det er i området 4 hytter/koier, en traktorveg og endepunkt for en skogsbilveg.

Høringsinstanser

Verneplanen er sendt på høring til alle berørte grunneiere, kommunen, fylkeskommunen, samt Koppang jakttskytterklubb, Stor-Elvdal bondelag, Stor-Elvdal jeger- og fiskeforening, Stor-Elvdal skogeierlag, Eidsiva Energi, Forsvarsbygg, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Glommen Skog BA, Hedmark bondelag, Hedmark bonde- og småbrukerlag, NHO Reiseliv Innlandet, Naturvernforbundet i Hedmark, Norges jeger- og fiskerforbund - Hedmark, Norges vassdrags- og energidirektorat - Region øst, Norsk ornitologisk forening avd. Hedmark, Skogselskapet i Hedmark, Statens vegvesen - Hedmark vegkontor, Utmarkslaget i Hedmark, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og bot. hage, Universitetet for miljø og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Det ble mottatt svar fra 15 høringsinstanser; herav 1 grunneier, Stor-Elvdal kommune, 7 regionale organisasjoner/etater, 3 sentrale etater og 3 sentrale organisasjoner.

Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Hedmark, NHO Reiseliv Innlandet, Statens vegvesen, Bergvesenet, Norsk institutt for skog og landskap og Biologisk institutt ved Universitetet i Oslo har ingen merknader til verneforslaget.

Forsvarsbygg anser at Forsvarets interesser er ivaretatt slik verneforskriften er formulert. Grunneier Hans Håkon Westlund ønsker at en del av hans eiendom blir tatt ut av verneforslaget. Stor-Elvdal kommune ber om at arealer med ungskogfelt blir tatt ut av det foreslåtte verneområdet fordi det på disse områdene er investert i markberedning og planting. Kommunen mener videre at en regulering av beiteretten ikke kan gjelde beiterettighetshavere som ikke er grunneiere innenfor det foreslåtte verneområdet da disse ikke har fått noen erstatning for vernet. Glommen Skog BA slutter seg til uttalelsen fra grunneier Westlund om å redusere arealet på det foreslåtte verneområdet.

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag synes omlegging til naturreservat "er beklagelig, og faglig sett alt annet enn miljøvern. Vi reagerer også på begrepet vern, for skogen er vernet gjennom skogloven, dette er totalfreding." På generelt grunnlag uttales det at "det har lite for seg å verne noen mindre øyer innimellom større områder. Vi ønsker å styre bruken på en annen måte og se helheten i landskapet. Skog og utmark endrer seg stadig uavhengig av status på området." Norsk Ornitologisk Forening avd. Hedmark støtter forslaget, men foreslår at området utvides med et nærmere angitt område i sør.

Statens landbruksforvaltning foreslår at motorisert uttransport av syke og skadde bufe bør tillates, og forutsetter at eksisterende veier og velteplass fortsatt kan benyttes i forbindelse med tømmerdrift utenfor et eventuelt verneområde.

Den Norske Turistforening ber om at verneforskriftene åpner for vedlikehold og eventuelt merking av eksisterende stier og foreslår et nytt punkt i verneforskriftens § 5 der det gis mulighet for å søke om tillatelse for ulike friluftslivstiltak.

Fylkesmannens merknader til uttalelsene

Navn: Ingen av dem som har uttalt seg har kommentert det foreslåtte navnet på naturreservatet.

Avgrensning

NOF avd. Hedmark foreslår en betydelig utvidelse mot sør. Store deler av dette området var med i tilbudet om frivillig vern, men måtte tas ut da to av grunneierne trakk sine tilbud. Det er knyttet store verneverdier til den sørlige delen av fjellryggen Ledsageren og til den bratte skoglia øst for denne. Ved at dette området måtte tas ut av verneforslaget, er det potensielle reservatets verneverdier redusert samtidig som dets gode arrondering er forringet.

Fylkesmannen beklager dette og håper det vil bli mulig i framtida å inkludere det omtalte området i et eventuelt reservat.

En av grunneierne har uttrykt ønske om at en del av hans eiendom blir tatt ut av verneforslaget fordi det består av ungskog med vei og skogskoie, og støttes av Glommen Skog BA. Stor-Elvdal kommune ber om at ungskogfelt innenfor området tas ut av forslaget. En av kvalitetene ved et eventuelt reservat i området er dets betydelige utstrekning og opprinnelig gode arrondering. Ideelt sett burde ungskogområder bare unntaksvis inkluderes i reservater idet de isolert sett neppe tilfredsstillende naturvernlovens kvalitetskrav til naturreservater. Praksis viser imidlertid at det ofte er nødvendig å inkludere slike områder i naturreservater for å oppnå ønsket størrelse og arrondering på disse. Fylkesmannen anbefaler derfor at de aktuelle ungskogområdene inkluderes i et eventuelt reservat slik at dets størrelse og arrondering opprettholdes og på lang sikt kan framvise et område med betydelige sammenhengende gammelskogarealer. Den inngåtte avtalen med grunneierne åpner for å begrense utstrekningen på den aktuelle grunneierens område dersom "deler av arealet av MD ikke anses å oppfylle naturvernlovens kvalitetskrav til oppretting av naturreservater". Dersom det aktuelle området tas ut av verneforslaget, vil arronderingen av et eventuelt reservat bli ytterligere forringet. Fylkesmannen mener at det samlede foreslåtte verneområdet tilfredsstillende lovens kvalitetskrav slik at avtalens punkt 4 ikke bør komme til anvendelse.

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag mener at det har lite for seg "å verne noen mindre øyer innimellom større områder". Fylkesmannen bemerker at det aktuelle området har betydelig utstrekning og store gammelskogarealer som er tilholdssted og mulig framtidig spredningssenter for arter med spesielle økologiske krav.

Formål: Fylkesmannen konstaterer at ingen av dem som har uttalt seg har kommentert det foreslåtte formålet med naturreservatet.

Fredningsbestemmelser - vegetasjon

Stor-Elvdal kommune mener at en "regulering av beiteretten av hensyn til verneformål" ikke kan gjelde beiterettighetshavere som ikke er grunneiere innenfor det foreslåtte verneområdet da disse ikke har fått noen erstatning for vernet og ikke har gitt fra seg sine rettigheter.

Fylkesmannen viser til at forslaget til fredningsforskrift i § 4.8 slår fast at fredningsbestemmelsene ikke er til hinder for beiting. I forslaget er det tatt inn en standardbestemmelse som gir direktoratet hjemmel til å regulere beitetrykket i reservatet. Det er imidlertid presisert at dette - dersom det av hensyn til verneformålet skulle bli aktuelt - skal skje i form av en forskrift slik at alle berørte parter vil få anledning til å uttale seg om et eventuelt framtidig reguleringsforslag før slik regulering iverksettes. Fylkesmannen kan ikke se at slik regulering er aktuell med det aktuelle beitetrykket i området.

I høringsforslaget var det ikke foreslått noen bestemmelse om bålbrenning. På grunn av det foreslåtte reservatets størrelse og for å harmonisere bestemmelsene om bålbrenning i store naturreservater, foreslår Fylkesmannen å tilføye følgende bestemmelse i § 4 som nytt punkt 12: "Bestemmelsene i § 3, punktene 1-3, er ikke til hinder for bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk." Dette vil gi mulighet for opptenning av bål samtidig som mulige sjeldne/truede epifytter på tørre kvister av stående trær blir beskyttet.

Fredningsbestemmelser - bygninger og anlegg

Den Norske Turistforening ber om at verneforskriftene åpner for vedlikehold og eventuelt merking av eksisterende stier uten forutgående søknad. Fylkesmannen viser til at det i den

foreslåtte forskriftens § 5.4 er hjemmel for forvaltningsmyndigheten til å tillate merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og løyper. I det foreslåtte naturreservatet er vern av gammelskog med forekomst av en rekke sjeldne og truede arter et hovedformål. Det er da viktig å ha oversikt over hvilke stier og løyper som merkes og ryddes for å sikre at det ikke blir foretatt uheldige inngrep i biotoper som er viktige for det biologiske mangfoldet. Fylkesmannen mener derfor at slike tilretteleggingstiltak bør være søknadspliktige. Den Norske Turistforening ønsker også at det skal gis mulighet for å søke om tilrettelegging for friluftsliv. Det aktuelle området brukes i bare moderat grad til friluftsliv. Det synes derfor ikke å være noe stort behov for å legge til rette for friluftsliv. Dersom en slik situasjon skulle oppstå i framtida, er det mulig å søke om dette og få søknaden behandlet etter den foreslåtte forskriftens generelle unntaksbestemmelse. Fylkesmannen finner derfor ikke grunn til å foreslå noe eget punkt om dette i forskriftens § 5.

Statens landbruksforvaltning forutsetter at eksisterende veier og velteplass fortsatt kan benyttes i forbindelse med tømmerdrift utenfor et eventuelt verneområde. Fylkesmannen viser til at de foreslåtte bestemmelsene ikke er til hinder for nødvendig kjøring på vegene som går inn i området fra vest og øst, jf. § 4.4 og § 4.5 i den foreslåtte forskriften. Den aktuelle velteplassen ligger så vidt innenfor det foreslåtte reservatet og det er en annen velteplass et kort stykke unna. Mesteparten av det arealet som naturlig sogner til den aktuelle velteplassen inngår i det foreslåtte naturreservatet, slik at behovet for velteplassen synes å være betydelig redusert. Dersom det skulle oppstå behov for å bruke den aktuelle velteplassen, bør de nødvendige dispensasjoner kunne gis med hjemmel i den foreslåtte generelle dispensasjonsbestemmelsen.

Fredningsbestemmelser - motorisert ferdsel

Statens landbruksforvaltning foreslår at motorisert uttransport av syke og skadde bufe fra et eventuelt naturreservat bør tillates. Fylkesmannen er kjent med at det foregår en viss beiting av sau i det foreslåtte naturreservatet, men har registrert at avtalen med grunneierne ikke omfatter noen egen bestemmelse om uttransport av syke og skadde bufe. Fylkesmannen mener at det i dette området kan bli aktuelt med slik uttransport, og foreslår et nytt punkt 5 i § 5 slik at forvaltnings-myndigheten etter søknad kan gi tillatelse til "Nødvendig uttransport av syke eller skadde bufe".

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår:

- at navnet på et eventuelt naturreservat blir Ledsageren naturreservat
- at grensene for et eventuelt naturreservat blir som på vedlagte kart, som er uendret fra høringsforslaget.
- at formålsparagrafen blir som i vedlagte forslag til forskrift, § 2, som er uendret fra høringsforslaget.
- at bestemmelsene blir som i vedlagte forslag til forskrift, som på 2 punkter er endret fra høringsforslaget:
- Nytt punkt 12 i § 4: Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk.
- Nytt punkt 5 i § 5: Nødvendig uttransport av syke eller skadde bufe.

DNs tilråding

DN har omtalt de fleste spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5. Når det gjelder spørsmålet om hjemmel for utfrakt av syke og skadde bufe, vises til sentral avklaring av at dette skal inn i § 4 i forskriften, og ikke § 5 slik fylkesmannen tilrår. For øvrig slutter DN seg til fylkesmannens vurderinger i forhold til forskriften.

Fylkesmannen tilrår ikke endring av vernegrensa slik grunneier ber om. DN vurderer at det aktuelle arealet ikke har spesielle vernekvaliteter og at dette arealet er tilrådd ut fra å få en best mulig arrondering av verneområdet. DN er enig i at arronderingen av verneområdet ikke er god slik forslaget nå ligger, men at arronderingen bør bedres gjennom at andre arealer med høyere vernekvaliteter burde inkluderes i verneområdet. Det har ikke vært mulig å få til dette i denne omgang, og i likhet med fylkesmannen håper vi det vil bli mulig i framtida å inkludere disse arealene i verneområdet. DN tilrår at avgrensningen av verneområdet gjøres slik at de arealene det er bedt om trekkes ut av det aktuelle verneområdet.

DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform. DN tilrår fylkesmannens forslag til avgrensning med unntak av at det tilrås at et ungskogsareal trekkes ut av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Ledsageren som naturreservat.

MDs tilråding: Etter at DN sendte sin tilråding til MD har DN i dialog med aktuelle grunneiere blitt enig om justering av grensen ved skogsbilveien i nordvest.

MD viser til beskrivelsen over om at verneforslaget ikke fanger opp viktige verneverdier mot sør. Det er ønskelig at man arbeider videre med sikte på å fange opp tilliggende verneverdige skogområder som ikke ble tilbudt som en del av det foreliggende verneforslaget.

MD slutter seg til DNs anbefalinger og tilrår at Ledsageren naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

7. Bervensmyra (utvidelse), Stor-Elvdal kommune, Hedmark fylke.

Utvidelsesareal ca. 1690 dekar, hvorav ca. 381 dekar produktiv skog.
Nytt totalareal ca. 3470 dekar, hvorav ca. 931 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Utvidelsesforslaget omfatter ei nordøstvendt skogli mellom Storkletten i sørvest og Bersvenmyra i nordøst, ca. 4-5 km sørvest for Mogrenda i Atndalen. Det er innslag av myrer og snaufjell. I området er det ingen tjern, men noen små bekker. Gran er dominerende treslag opp til ca. 900 moh., ovenfor er det furudominert skog eller fjellbjørkeskog. Furu finnes også på lavereliggende grunnlendt mark. Skogen er fra gammelt av hardt utnyttet. I dag er granskogen i tidlig aldersfase, til dels godt sjiktet og med rimelig god aldersspredning til ca. 150 år. De mest produktive partiene har de groveste dimensjonene og den største mengden død ved. Øverst er det fragmenter av både gran- og furuskog med kontinuitetspreg med innslag av gamle grove trær og død ved i ulike nedbrytningsfaser. Tørre, fattige vegetasjons-utforminger har størst utbredelse, men det finnes betydelige partier med høystaudegranskog og innslag av rike, tørre vegetasjonstyper. Det er også et stort område med høystaudebjørkeskog; en ganske uvanlig skogtype i regionen. I betraktning av den beskjedne størrelsen på området, er artsmangfoldet ganske høyt, og det er funnet flere sjeldne og sårbare sopp- og lavararter. Området framstår som en for regionen ganske representativ, tidligere mye påvirket gammelskog, men med uvanlig fortetting av ulike, til dels rike vegetasjonstyper med tilhørende flora.

Formålet med utvidelsen av Bersvenmyra naturreservat er å bevare et område med naturskog med stor økologisk variasjon med alt naturlig plante- og dyreliv. Av særskilt vitenskapelig betydning er det at området har innslag av en rekke ulike, til dels rike vegetasjonstyper med forekomst av en rekke sjeldne og sårbare arter. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området har status som LNF-område.

Inngrepstatus: Ingen tekniske inngrep.

Høringsinstanser

Verneplanen er sendt på høring til alle berørte grunneiere, kommunen, fylkeskommunen, samt Koppang jaktskytterklubb, Stor-Elvdal bondelag, Stor-Elvdal jeger- og fiskeforening, Stor-Elvdal skogeierlag, Eidsiva Energi, Forsvarsbygg, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Glommen

Skog BA, Hedmark bondelag, Hedmark bonde- og småbrukerlag, NHO Reiseliv Innlandet, Naturvernforbundet i Hedmark, Norges jeger- og fiskerforbund - Hedmark, Norges vassdrags- og energidirektorat - Region øst, Norskog, Norsk ornitologisk forening avd. Hedmark, Skogselskapet i Hedmark, Statens vegvesen - Hedmark vegkontor, Utmarkslaget i Hedmark, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde-og Småbrukerlag, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og bot. hage, Universitetet for miljø og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelsene

Det ble mottatt svar fra 9 høringsinstanser; herav 5 regionale organisasjoner/etater, 2 sentrale etater og 2 sentrale organisasjoner.

Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Hedmark, NHO Reiseliv Innlandet, Statens vegvesen, Bergvesenet og Norsk institutt for skog og landskap har ingen merknader til verneforslaget.

Forsvarsbygg anser at Forsvarets interesser er ivaretatt slik verneforskriften er formulert.

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag synes omlegging til naturreservat "er beklagelig, og faglig sett alt annet enn miljøvern. Vi reagerer også på begrepet vern, for skogen er vernet gjennom skogloven, dette er totalfreding." På generelt grunnlag uttales det at "det har lite for seg å verne noen mindre øyer innimellom større områder. Vi ønsker å styre bruken på en annen måte og se helheten i landskapet. Skog og utmark endrer seg stadig uavhengig av status på området." Universitetet i Oslo "kjenner området svært godt og kan bekrefte de naturfaglige opplysninger og konklusjoner om dette konkrete skogs- og myrområdets verneverdi".

Fylkesmannens merknader til uttalelsene

Navn: Ingen av dem som har uttalt seg har kommentert det foreslåtte navnet på naturreservatet.

Avgrensning

Fylkesmannen konstaterer at ingen av dem som har uttalt seg har kommentert den konkrete foreslåtte avgrensningen av naturreservatet. Hedmark Bonde- og Småbrukerlag mener imidlertid at det har lite for seg "å verne noen mindre øyer innimellom større områder". Fylkesmannen hadde gjerne sett at det hadde vært mulig å verne noen større arealer med gammel skog. På grunn av det intensivt drevne skogbruket i store deler av fylket er dette vanskelig å få til. Det blir desto viktigere å bevare de gammelskogarealene som finnes som tilholdssted og mulig framtidig spredningssenter for arter med spesielle økologiske krav.

Formål

Ingen av dem som har uttalt seg har kommentert det foreslåtte formålet med naturreservatet.

Fredningsbestemmelser

Ingen av dem som har uttalt seg har kommentert foreslåtte fredningsbestemmelser.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår:

- at navnet på et eventuelt utvidet naturreservat blir Bersvenmyra naturreservat.
- at grensene for et eventuelt naturreservat blir som på vedlagte kart, som er uendret fra høringsforslaget.
- at formålsparagrafen blir som i vedlagte forslag til forskrift, § 2, som er uendret fra høringsforslaget,
- at bestemmelsene blir som i vedlagte forslag til forskrift, som er uendret fra høringsforslaget.

DNs tilråding: DN har omtalt spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Bersvenmyra som naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DN's anbefalinger og tilrår at Bersvenmyra naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Samtidig tilrår opphevelse av forskrift 7.12.2001 nr. 1434 om fredning av Bersvenmyra naturreservat i Stor-Elvdal kommune, Hedmark fylke.

8. Skorbekkli, Trysil kommune, Hedmark fylke.

Totalareal 10 250 dekar, herav 3643 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Østnordøstvendt skogli som strekker seg fra Trysilelva til snaufjellet øst for Kampflåhøgda. Det er to store kløftdannende bekker og flere småbekker i området. I de bratteste partiene er det steinurer. I de lavereliggende partiene langs Trysilelva og langs bekkedragene er det granskog, for øvrig er furu dominerende treslag. Det er sparsomt innslag av lauvtrær (bjørk, osp, rogn og selje) og fragmentariske innslag av myr. En del av granskogen er flersjiktet og har naturskogstruktur, men størstedelen av området er overveiende ensjiktet som følge av langvarig plukkhogst. Unntatt for enkelte delområder er det sparsomt med død ved; kontinuitet i død ved finnes i to kjerneområder. Området har varierende vegetasjon fra høystaudegranskog i de lavereliggende partiene og langs bekkene til blåbærgranskog og bærlyng- og røsslyngfuruskog i de høyereliggende områdene. Det er ikke registrert spesielt interessante karplantearter i området, men i kjerneområdene med flersjiktet naturskog er det hittil funnet 4 rødlistede lav- og sopparter. Området har potensial som biotop for ytterligere sjeldne og sårbare arter etter hvert som mengden av død ved tiltar.

Formålet med fredningen er å bevare et område med naturskog som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Av særskilt vitenskapelig betydning er det at området har innslag av og potensial for sjeldne og truede arter.

Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er naturreservat.

Planstatus: Området har status som landbruks-, natur- og friluftsområde i arealdelen til Trysil kommunes kommuneplan

Inngrepstatus: Det er ei vedlikeholdt koie i området i tillegg til en bygning som er falt ned. Langs Trysilelva er det i senere tid opparbeidet en traktorvei med et par sideveger.

Høringsinstanser

Utkastet til verneplan ble sendt på høring (lokal og sentral høring samlet) til berørte grunneiere kommunen og fylkeskommunen, samt Trysil bondelag, Trysilvassdragets skogeierlag, Trysil fellesforening for jakt og fiske, Eidsiva Nett AS, Forsvarsbygg, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Glommen Skog BA, Hedmark bondelag, Hedmark bonde- og småbrukerlag, Naturvernforbundet i Hedmark, NHO Reiseliv Innlandet, Norges jeger- og fiskerforbund - Hedmark, Norges vassdrags- og energidirektorat - Region øst, Norskog, Norsk ornitologisk forening avd. Hedmark, Skogselskapet i Hedmark, Statens vegvesen - Hedmark vegkontor, Utmarkslaget i Hedmark, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og bot. hage, Universitetet for miljø og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelser

Det ble mottatt svar fra 14 høringsinstanser; herav 1 lokalt lag, 7 regionale organisasjoner/etater, 4 sentrale etater, herunder Sametinget, og 2 sentrale organisasjoner.

Trysil bondelag, Eidsiva Nett AS, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Glommen Skog BA, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Hedmark, NHO Reiseliv Innlandet, Statens vegvesen, Bergvesenet og Sametinget har ingen merknader til verneforslaget.

Forsvarsbygg anser at Forsvarets interesser er ivaretatt slik verneforskriften er formulert.

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag synes omlegging til naturreservat "er beklagelig, og faglig sett alt annet enn miljøvern. Vi reagerer også på begrepet vern, for skogen er vernet gjennom skogloven, dette er totalfreding. "På generelt grunnlag uttales det at "det har lite for seg å verne noen mindre øyer innimellom større områder. Vi ønsker å styre bruken på en annen måte og se helheten i landskapet. Skog og utmark endrer seg stadig uavhengig av status på området." Statens landbruksforvaltning foreslår at motorisert uttransport av syke og skadde bufe bør tillates, og har for øvrig ingen merknader til forslaget.

Den Norske Turistforening foreslår et nytt punkt i verneforskriftens § 5 der det gis mulighet for å søke om tilrettelegging for friluftsliv.

Universitetet i Oslo er skeptisk til at det i et naturreservat med så bratt lende som dette skal være tillatt med "uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget" idet det knapt finnes kjøretøy som ikke vil sette varige spor i dette terrenget. I verneforslaget savnes det en omtale av verneverdiene i de områdene som ligger rundt det foreslåtte naturreservatet for å kunne vurdere om avgrensningen omfatter de verneverdige naturverdiene som finnes i landskapet.

Fylkesmannens merknader til uttalelsene

Navn: Ingen av dem som har uttalt seg har kommentert det foreslåtte navnet på naturreservatet.

Avgrensning

Fylkesmannen konstaterer at ingen av dem som har uttalt seg har kommentert den konkrete foreslåtte avgrensningen av naturreservatet. Hedmark Bonde- og Småbrukerlag mener imidlertid at det har lite for seg "å verne noen mindre øyer innimellom større områder", Fylkesmannen hadde gjerne sett at det hadde vært mulig å verne noen større arealer med gammel skog i fylket. På grunn av det intensivt drevne skogbruket i store deler av fylket er dette vanskelig å få til. Det blir desto viktigere å bevare de gammelskogarealene som finnes som tilholdssted og mulig framtidig spredningssenter for arter med spesielle økologiske krav. Universitetet i Oslo savner en omtale av verneverdier i området omkring det foreslåtte natur-reservatet. Det opprinnelige tilbudet om frivillig vern var i sør avgrenset av Djupskorbekken. For å bevare hele bekkekløftmiljøet ble det i prosessen enighet med grunneieren om å utvide verne-området til å omfatte et areal sør for bekken. I omgivelsene for øvrig er det i stor grad drevet aktivt skogbruk som reduserer mulighetene for å finne områder med store naturfaglige verneverdier.

Formål: Ingen har kommentert det foreslåtte formålet med naturreservatet.

Fredningsbestemmelser - vegetasjon

I høringsforslaget ble det foreslått at bestemmelsene ikke skulle være til hinder for "bruk av nedfalt virke og tørre kvister til bål i den tiden dette er tillatt". For å harmonisere bestemmelsen med tilsvarende bestemmelse i andre naturreservater over en viss størrelse, foreslår Fylkesmannen å endre denne bestemmelsen slik at bestemmelsene ikke er til hinder for "Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk." Dette vil samtidig beskytte mulige sjeldne/truede epifytter på tørre kvister av stående trær.

Fredningsbestemmelser - bygninger og anlegg

Den Norske Turistforening ønsker at det skal gis mulighet for å søke om tilrettelegging for friluftsliv. Det aktuelle området brukes i bare liten grad til friluftsliv, først og fremst jakt. Det synes derfor ikke å være noe behov for å legge til rette for friluftsliv. Dersom en slik situasjon skulle oppstå i framtida, er det mulig å søke om dette og få søknaden behandlet etter den foreslåtte forskriftens generelle unntaksbestemmelse. Fylkesmannen finner derfor ikke grunn til å foreslå noe eget punkt om dette i forskriftens § 5.

Fredningsbestemmelser - motorisert ferdsel

Statens landbruksforvaltning foreslår at motorisert uttransport av syke og skadde bufe fra et eventuelt naturreservat bør tillates. Etter det Fylkesmannen kjenner til, er det svært begrenset beiting med sau innenfor det foreslåtte reservatområdet. Det er derfor neppe nødvendig med noen egen bestemmelse om uttransport av syke og skadde bufe. Dersom det skulle oppstå en situasjon hvor slik transport blir nødvendig, er Fylkesmannen innstilt på å tillate dette med hjemmel i den foreslåtte forskriftens generelle unntaksbestemmelse. Universitetet i Oslo mener at det i et naturreservat med så bratt terreng som det foreslåtte burde være unødvendig å tillate uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy. Fylkesmannen er i prinsippet enig, men viser til at dette er akseptert i den avtalen om frivillig vern som er inngått med grunneierne og finner ikke å ville foreslå noen endring på dette.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår:

- at navnet på et eventuelt naturreservat blir Skorbekklia naturreservat
- at grensene for et eventuelt naturreservat blir som på vedlagte kart, som er uendret fra høringsforslaget

- at formålsparagrafen blir som i vedlagte forslag til forskrift, § 2, som er uendret fra høringsforslaget.
- at bestemmelsene blir som i vedlagte forslag til forskrift, som med ett unntak er uendret fra høringsforslaget. Forskriftsforslaget § 4 punkt 7 foreslås endret fra: ”Bestemmelsene i § 3, punktene 1-3, er ikke til hinder for bruk av nedfalt virke og tørre kvister til bål i den tiden dette er tillatt.” til ”Bestemmelsene i § 3, punktene 1-3, er ikke til hinder for bålbrekking med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk.”

DNs tilråding: DN har omtalt de fleste spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5. Når det gjelder spørsmålet om hjemmel for utfrakt av syke og skadde bufe, vises til sentral avklaring av at dette skal inn i § 4 i forskriften, og ikke § 5 slik fylkesmannen tilrår. For øvrig slutter DN seg til fylkesmannens tilråding. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Skorbekklia som naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DNs anbefalinger og tilrår at Skorbekklia naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9. Vålberget, Grue kommune, Hedmark fylke.

Totalareal 334 dekar, herav 333 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Nord- og vestvendt skogli med et toppområde 1 km sør for Røgden, ca. 4 km øst for Grue Finnskog (Svullrya). Skogen er relativt ensaldret, men har flere steder åpne glenner med noe yngre skog. Gran er dominerende treslag, men det finnes også furu, bjørk, selje, rogn, gråor og osp. Lauvinnslaget er størst i de bratteste delene av lia, hvor det finnes en del grove osper. Det er stedvis mye død ved av gran med dominans av læger i tidlige nedbrytningsstadier. Det er også spredte høystubber og læger av selje, gråor og til dels grove osper. Området domineres av småbregnegranskog og blåbærgranskog. Noen mindre partier med storbregnegranskog finnes i fuktige søkk. Det er ikke registrert spesielt interessante karplantearter i området. Det er funnet en truet moseart og en rekke kravfulle sopp- og lavararter i området, deriblant flere signalarter for kontinuitetsskog. Området har et stort innslag av viktige elementer som død ved av gran og lauvtrær og et betydelig innslag av grove lauvtrær. Området har stort potensial som biotop for ytterligere sjeldne og sårbare arter knyttet til lauvtresuksesjoner og død ved.

Formålet med fredningen er å bevare et område med naturskog som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Av særskilt vitenskapelig betydning er det at området har innslag av og potensial for sjeldne og truede arter. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området har status som landbruks-, natur- og friluftsområde med viktige naturforvaltningsinteresser i arealdelen til Grue kommunes kommuneplan.

Inngrepstatus: Ingen tekniske inngrep.

Høringsinstanser

Utkastet til verneplan ble sendt på høring (lokal og sentral høring samlet) til berørte grunneiere kommunen og fylkeskommunen, samt Grue bondelag, Grue Finnskog jakt- og fiskeforening, Grue skogeierlag, Vålbergskogen utmarkslag, Eidsiva Nett AS, Forsvarsbygg, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Glommen Skog BA, Hedmark bondelag, Hedmark bonde- og småbrukerlag, NHO Reiseliv Innlandet, Naturvernforbundet i Hedmark, Norges jeger- og fiskerforbund - Hedmark, Norges vassdrags- og energidirektorat - Region øst, Norsk

ornitologisk forening avd. Hedmark, Skogselskapet i Hedmark, Statens vegvesen - Hedmark vegkontor, Utmarkslaget i Hedmark, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådene Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreirrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og bot. hage, Universitetet for miljø og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelser

Det ble mottatt svar fra 16 høringsinstanser; herav 1 lokalt lag, Grue kommune, 9 regionale organisasjoner/etater, 2 sentrale etater og 3 sentrale organisasjoner.

Grue bondelag, Eidsiva Nett AS, Fylkeslandbruksstyret i Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Hedmark, NHO Reiseliv Innlandet, Statens vegvesen, Bergvesenet og Norsk institutt for skog og landskap har ingen merknader til verneforslaget.

Forsvarsbygg anser at Forsvarets interesser er ivaretatt slik verneforskriften er formulert.

Grue kommune bemerker at det ikke ser ut til at den foreslåtte avgrensningen av reservatet vil føre til ulemper for fortsatt aktivt skogbruk på naboeiendommene. Kommunen ser det som positivt at området fortsatt kan nyttes til sanking av bær og matsopp, jakt, fangst og beiting og at uttransport av felt storvilt med lett terrenggående kjøretøy er tillatt.

Glommen Skog BA foreslår å tillate bruk av nedfalt virke og tørre kvister til bål i den tiden dette er tillatt samt oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for bruk under storviltjakt.

Hedmark Bonde- og Småbrukerlag synes omlegging til naturreservat "er beklagelig, og faglig sett alt annet enn miljøvern. Vi reagerer også på begrepet vern, for skogen er vernet gjennom skogloven, dette er totalfreding." På generelt grunnlag uttales det at "det har lite for seg å verne noen mindre øyer innimellom større områder. Vi ønsker å styre bruken på en annen måte og se helheten i landskapet. Skog og utmark endrer seg stadig uavhengig av status på området."

Naturvernforbundet i Hedmark støtter forslaget.

Statens landbruksforvaltning foreslår at motorisert uttransport av syke og skadde bufe bøer tillates, og har for øvrig ingen merknader til forslaget.

Den Norske Turistforening foreslår et nytt punkt i verneforskriftens § 5 der det gis mulighet for å søke om tilrettelegging for friluftsliv.

Universitetet i Oslo mener det i et så lite naturreservat som dette burde være unødvendig å tillate uttransport av felt storvilt med lett beltegående kjøretøy. I verneforslaget savnes det en omtale av verneverdiene i de områdene rundt det foreslåtte naturreservatet.

Fylkesmannens merknader til uttalelsene

Navn: Ingen av dem som har uttalt seg har kommentert det foreslåtte navnet på naturreservatet.

Avgrensning: Fylkesmannen konstaterer at ingen av dem som har uttalt seg har kommentert den konkrete foreslåtte avgrensningen av naturreservatet. Hedmark Bonde- og Småbrukerlag mener imidlertid at det har lite for seg "å verne noen mindre øyer innimellom større områder".

Fylkesmannen hadde gjerne sett at det hadde vært mulig å verne noen større arealer med gammel skog på Finnskogen. På grunn av det intensivt drevne skogbruket i regionen er dette

vanskelig å få til. Det blir desto viktigere å bevare de gammelskogarealene som finnes som tilholdssted og mulig framtidig spredningssenter for arter med spesielle økologiske krav.

Formål : Ingen har kommentert det foreslåtte formålet med naturreservatet.

Fredningsbestemmelser – vegetasjon: Glommen Skog BA foreslår at det skal være tillatt å bruke nedfalt virke og tørre kvister til bål i den tiden dette er tillatt etter annen lovgivning. I store verneområder, og særlig der det er en viss friluftslivsbruk, er dette ofte tillatt. Det foreslåtte verneområdet er imidlertid lite, bare 340 dekar, og ligger i et terreng som i bare begrenset grad brukes til friluftslivsformål. Fylkesmannen mener derfor at eventuelle behov for å gjøre opp bål bør kunne dekkes utenfor naturreservatet.

Fredningsbestemmelser - bygninger og anlegg

Den Norske Turistforening ønsker at det skal gis mulighet for å søke om tilrettelegging for friluftsliv. Som nevnt ovenfor, brukes det aktuelle området bare i liten grad til friluftsliv. Det synes derfor ikke å være noe behov for å legge til rette for friluftsliv. Dersom en slik situasjon skulle oppstå i framtida, er det mulig å søke om dette og få søknaden behandlet etter den foreslåtte forskriftens generelle unntaksbestemmelse. Fylkesmannen finner derfor ikke grunn til å foreslå noe eget punkt om dette i forskriftens § 5.

Glommen Skog BA foreslår at oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for bruk under storviltjakt tillates. I verneområder over en viss størrelse, og hvor det foreligger særlige grunner for det, er dette ofte tillatt. Det foreslåtte området på bare 340 dekar med til dels tett gammelskog er omgitt av store arealer forstlig drevet skog. Elgjakta i området drives i et stort vald, og det er mulighet for oppsetting av jakttårn omkring det foreslåtte reservatet. Det er ikke dokumentert behov for jakttårn på spesielle steder innenfor det foreslåtte verneområdet, Fylkesmannen kan derfor ikke se at det skulle være nødvendig å tillate midlertidige mobile jakttårn.

Fredningsbestemmelser - motorisert ferdsel

Statens landbruksforvaltning foreslår at motorisert uttransport av syke og skadde bufe fra et eventuelt naturreservat bør tillates. Etter det Fylkesmannen kjenner til, er det begrenset beiting med sau og storfe innenfor det foreslåtte begrensede reservatområdet. Det er derfor neppe nødvendig med noen egen bestemmelse om uttransport av syke og skadde bufe. Dersom det skulle oppstå en situasjon hvor slik transport blir nødvendig, er Fylkesmannen innstilt på å tillate dette med hjemmel i den foreslåtte forskriftens generelle unntaksbestemmelse.

Universitetet i Oslo mener at det i et så lite naturreservat som det foreslåtte burde være unødvendig å tillate uttransport av felt storvilt med lett beltegående kjøretøy. Fylkesmannen er i prinsippet enig, men viser til at dette er akseptert i den avtalen om frivillig vern som er inngått med grunneierne og finner ikke å ville foreslå noen endring på dette.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår:

- at navnet på et eventuelt naturreservat blir Vålberget naturreservat
- at grensene for et eventuelt naturreservat blir som på vedlagte kart, som er uendret fra høringsforslaget.
- at formålsparagrafen blir som i vedlagte forslag til forskrift, § 2, uendret fra høringsforslaget.
- at bestemmelsene blir som i vedlagte forslag til forskrift, som er uendret fra høringsforslaget.

DNs tilråding: DN har omtalt de fleste spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5. Når det gjelder spørsmålet om hjemmel for utfrakt av syke og skadde bufe, vises til sentral avklaring av at dette skal inn i § 4 i forskriften, og ikke § 5 slik fylkesmannen tilrår. For øvrig slutter DN seg til fylkesmannens tilråding. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Vålberget som naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DN's anbefalinger og tilrår at Vålberget naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

10. Skjellingshovde (utvidelse), Sør-Aurdal, Nordre Land og Søndre Land kommuner, Oppland fylke.

Utvidelsesareal ca. 472 dekar, hvorav ca 351 dekar produktiv skog.
Nytt totalareal ca 28 565 dekar, hvorav ca 19 964 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området ligger på åsen mellom Begnadalen og Randsfjorden ca. 18-24 km sørøst for Bagn. Arealene inntil er tidligere fredet som Skjellingshovde naturreservat og berører kommunene Sør-Aurdal, Nordre Land og Søndre Land. Utvidelsen av dette naturreservatet berører et område rett vest for Høgbrenna i Sør-Aurdal kommune. Utvidelsen omfatter et høgdedrag i veksling med myrer og tjern. Berggrunnen består hovedsakelig av ulike gneiser. Mesteparten av arealet består av granskog, men det er også en god del furu og noe lauv. Middels rike og fattige vegetasjonstyper dominerer. Skogen er relativt ung, men det er også en del gammelskog. Den aktuelle utvidelsen har på selvstendig grunnlag ingen stor verneverdi. Verdien er som en del av et større sammenhengende naturskogområde. Arealet var opprinnelig med som en del av det foreslåtte Skjellingshovde naturreservat, men ble tatt ut som følge av tidligere gitte arealrammer for verneplanen. Hele Skjellingshovde naturreservat har nasjonale verneverdier (***)

Formålet med Skjellingshovde naturreservat er å bevare et skogområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Av spesielle kvaliteter kan nevnes at området er et av de få gjenværende større, sammenhengende og godt arronderte områdene med gammel naturbarskog i Norge uten tekniske inngrep av vesentlig omfang. Området har en variasjon i natur-, skog- og vegetasjonstyper som gjør det representativt for barskogen i regionen.

Formålet med utvidelsen er å få bedre arronderte og helhetlige grenser og et større reservat. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er naturreservat.

Planstatus: Området er vist som landbruk, natur og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

Inngrepstatus: En enkel traktorveg/-slepe berører det aktuelle området for utvidelse.

Høringsinstanser: Det er gjennomført felles høring for dette området sammen med fem andre områder i Oppland fylke. De fem andre områdene er vernet tidligere.

Utkastet til verneplan ble sendt på høring (lokal og sentral høring samlet) til berørte grunneiere kommunen og fylkeskommunen, samt til Viken Skog BA, Mjøsen Skog BA, Oppland Bondelag, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Naturvernforbundet i Oppland, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Oppland, Fylkeslandbruksstyret i Oppland, Statens vegvesen Region øst, Forsvarsbygg, Hadeland Energi AS, VOKKS, Eidsiva Energinet, Sør-Aurdal Energi, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navne-konsulenter, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB hovedadm., Jernbaneverket, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energi-direktorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skog-eierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norges Luft-sportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk For-ening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond,

Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Lands-forbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Norsk Surf-forbund, Norsk Industri, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Universitetet i Oslo - Biologisk institutt, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage (Oslo), Universitetet for miljø- og biovitenskap

Sammendrag av høringsuttalelser

Følgende instanser påpeker ingen eller uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget på et mer generelt grunnlag: Statens vegvesen, Statskog, Norges Naturvernforbund (NV, sentralt og lokalt), Kommunenes sentralforbund (KS), Norsk institutt for skog og landskap, Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard, Norsk Ornitologisk Forening (NOF, sentralt og lokalt), Forsvarsbygg, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Viken Skog BA, Fylkeslandbruksstyret i Oppland, Jevnaker kommune (Teknisk drift), Øyer kommune, Øyer fjellstyre, Lillehammer kommune.

Forsvarsbygg har en merknad til verneforskriftens forbud mot start og landing med luftfartøy. Dersom det i forbindelse med øvelser eller særskilte oppdrag skulle være behov for militær helikoptervirksomhet, ønsker Forsvarsbygg at forskriftene gir forvaltningsmyndigheten mulighet til å gi dispensasjon for dette til Forsvaret. Forsvarsbygg sier i ny uttalelse av 14.4.2008 imidlertid at på bakgrunn av at man ikke hadde anførsler til det opprinnelige planområdet, vil heller ikke den relativt beskjedne utvidelsen foranledige betenkninger. Norges Naturvernforbund anser at formuleringen i § 5 for alle områdene,

”Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi tillatelse til hogst av etablerte plantefelt”, er uheldig fordi den gir hjemmel til eventuell flatehogst. Det bør heller hete at det ”kan gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt *med formål å restaurere naturverdier*” som da kan innebære å skape sjiktning, framelske løvtrær eller lignende.

Norsk Ornitologisk Forening kommenterer verneforskriftene med at eventuell hogst i etablerte plantefelt må foregå etter godkjent skjøtselsplan og der målsettingen må være å tilbakeføre plantefeltene til en mer naturlig og flersjiktet skogtype.

Viken Skog BA ser gjerne at behandlingstiden går ned for verneprosesser knyttet til frivillig vern. De har ingen merknader til utvidelsen.

Oppland Bonde- og småbrukarlag ser det som svært viktig at erstatningsordninger som makeskifte prioriteres der det er mulig. Det er også viktig å finne gode og varige løsninger på bruk av veger og stier hva gjelder transport av tømmer og beitedyr.

Statnett synes at naturreservatet kommer forholdsvis tett innpå eksisterende ledning, men at avstanden likevel er stor nok til å unngå konflikt med fremtidige nettutbygginger.

Fylkesmannens tilråding: Fylkesmannen tilrår at Skjellingshovde naturreservat utvides i tråd med vedlagt kart og forskrift.

DNs tilråding: DN har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 5. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår utvidelse av Skjellingshovde naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DNs anbefalinger og tilrår at Skjellingshovde naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Samtidig tilrår opphevelse av forskrift 18.06.2004 nr. 952 om fredning av Skjellingshovde naturreservat i Sør-Aurdal, Nordre Land og Søndre Land kommuner, Oppland.

11. Leirfalla (utvidelse), Eidsvold kommune, Akershus fylke.

Utvidelsesareal 117 dekar, hvorav 117 dekar produktiv skog. Nytt totalareal 162 dekar.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området består av bratte skrenter med bergheng, små kløfter og partier med sigevannspåvirket skredjord og blokkmark. I nordre del er det stedvis velutviklet gråor-askeskog og blandet ask-alm-spisslønn-hassel-selje-bjørkeskog. Området har innslag av varmekjære utpostforekomster av myske, sanikel, tannrot. Det forekommer også elementer av lite påvirket grovvokst lågurtgranskog, med påfølgende elementer av kalkskogsoppforekomster. Området bærer preg av mye yngre skog, men med enkelte grove løvtrær og grove gamle hasselkratt. I det mest ulendte terrenget ned mot Mjøsa er det en del grovvokst lite påvirket granskog, særlig i den sørlige delen. Det finnes noe læger av ask og selje, og ganske mye læger av or. Hasselkratt er til dels gamle og grove, med mye stående og liggende død ved. De groveste stammene av hassel kan være opp i 25 cm tykkelse. I de løvdominerte partiene finner man gamle stubber etter gran, og i enkelte deler skjer det en langsom tilgroing med gran i edelløvslogen. På grunn av at området er til dels svært bratt og ulendt er det sannsynligvis ikke brukt til beite.

Området har en velutviklet gråor-almeskog med utpostforekomster av en rekke varmekjære edel-løvsogsplanter. Av særlig interesse er et rikt sigevannspåvirket område med myske, sanikel, tannrot og skavgras. Videre er det lågurtgranskog med kalkskogspreg med sopparter som er repre-sentative for den rike kalksoppfloraen i de grunnlendte (kalk)granskogene langs Mjøsa i Fering. De mest interessante elementer av vedboende sopp ble funnet på grov hassel med blant annet orekjuke, putekjuke, hasselkjuke, vortekjuke samt en større bestand av sannsynligvis arten skorpepiggsopp. Det er også observert rike mosesamfunn.

Formålet med naturreservatet er å bevare en velutviklet edelløvslogen med alm - lindeskog og gråor - askeskog med dets biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer og arter, samt området naturlige økologiske prosesser. Området innehar en av de rikeste gråor-askeskogene langs Mjøsa og på Østlandet. Området har en særskilt vitenskapelig og pedagogisk betydning som et eksempel på denne type skog i lavlandet på Østlandet. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området er vist som landbruk, natur og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

Inngrepstatus: Det fins et gammelt veispor langs den flatere delen av det foreslåtte reservatet.

Høringsinstanser: Det er gjennomført felles høring for dette området sammen med de to andre områdene i Akershus fylke. Ved en feil fikk ikke en del sentrale høringsinstanser tilsendt planen da den var på høring. DN har i ettertid sendt planen på høring til disse, og har oversendt innkomne uttalelser til MD. Hafslund Nett fikk heller ikke tilsendt planen da den var på høring, og MD har i ettertid sendt planen på høring til dem.

Utkastet til verneplan ble sendt på høring (lokal og sentral høring samlet) til berørte grunneiere kommuner og fylkeskommunen, samt til Mjøsen Skog BA, Norges Skogeierforbund, Romerike politidistrikt, Statens vegvesen Akershus, Statens vegvesen Region Øst, Norsk ornitologisk forening Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Norges JFF, Akershus, Oslo og Omland friluftsråd, DNT Oslo og Omegn, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulent, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser. Sentrale høringsparter som fikk tilsendt planen for høring i etterkant, var NSB hovedadm., Jernbaneverket, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk

Botanisk Forening, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Industri, Norsk Biologforening, SABIMA, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og bot. hage, Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelser

Det kom inn høringsuttalelse fra Statens Vegvesen, Statens Landbruksforvaltning, Eidsvoll kommune og Akershus fylkeskommune. Av dem som fikk tilsendt planen på høring i etterkant er det mottatt høringsuttalelser fra Norsk institutt for skog og landskap, Norges naturvernforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat og Hafslund Nett. Statens Vegvesen Region Øst har merknad til Leirfalla naturreservat. Området som er foreslått fredet ligger inntil rv 33, som har fartsgrense 80 km/t og en døgnmiddeltrafikk på ca 2300 kjøretøy. Det er vegrekkverk mellom vegen og det foreslåtte freda området. Inntil rekkverket er det en del trær. Vegvesenet poengterer av ved utforkjøring vil det være stor fare for personskader dersom det står store trær i kortere avstand fra rekkverket enn 1,5 meter. Vegvesenet ber dermed om at en av hensyn til trafikksikkerheten ikke legger grensen for verneområdet nærmere rekkverket enn 1,5 m..

Statens vegvesen har ikke merknader utover innspill gitt fra Statens Vegvesen Region Øst. Fylkeskommunen mener det er viktig å synliggjøre i verneforskriftene at fornminner også er automatisk freda etter kulturminnelovens §§ 4 og 6. Fylkeskommunen ber også om at de som fagmyndighet blir hørt i aktuelle saker som går på kulturminneinteresser, og samtidig ved utarbeiding av eventuell forvaltningsplan og oppsetting av skilt. Det bør også av vernebestemmelsene gå klart frem hvem som er forvaltningsmyndighet for de ulike fagtemaer. Ingen av områdene er befart med tanke på å registrere eventuelle automatisk fredete kulturminner. Eidsvoll kommune, skogbrukssjefen ser positivt på at arealet blir bevart for fremtiden gjennom utvidelse av det eksisterende reservatet, spesielt er det positivt at en har kommet fram til enighet med grunneier om frivillig vern.

Statens Landbruksforvaltning finner det er lite påregnelig av vern vil medføre ulempe for drift av bakenforliggende landbrukseiendommer. De har derfor ikke merknader til den foreslåtte forskriften eller til forslaget til avgrensning av verneområdet.

Norsk institutt for skog og landskap opplyser at de ikke har forsøksfelter eller andre interesser i det aktuelle området, og har ingen synspunkter på de foreliggende forslagene.

Norges naturvernforbund viser til at området har regionale vernverdier, og støtter vern.

Naturvernforbundet har også generelle betraktninger tilknyttet frivillig vern, omtalt i punkt 5.1.

Norges vassdrags- og energidirektorat kan ikke se at det er energianlegg eller kraftoverføringsinteresser i området. Ved flomvannstand i Mjøsa vil området ned mot sjøen være flomutsatt. NVE har for øvrig ingen interesser i å ivareta det foreslåtte verneområdet.

Hafslund Nett opplyser at de ikke har anlegg i området.

Fylkesmannens tilråding

Området har biologiske verdier som kvalifiserer området til vern etter naturvernlova som naturreservat. Området ble tilbudt staten gjennom ordningen frivillig vern. Grunneier har både i forkant av verneprosessen og gjennom selve verneprosessen hatt et nært samarbeid med Norges Skogeierforbund og Mjøsen Skog BA. Dette har sikret at grunneier sine synspunkt og ønsker på et tidlig tidspunkt ble klarlagt, og også at en har tatt tilstrekkelig hensyn til disse gjennom prosessen. Forhandlingene mellom staten og grunneier endte også med enighet.

Statens Vegvesen pekte i sin høringsuttalelse på at en av hensyn til trafikksikkerheten ikke burde legge grensen for verneområdet Leirfalla nærmere vegskulderen/vegrekkverket til rv 33

enn 1,5 meter. Dette er en mindre grensejustering som Fylkesmannen vil ta hensyn til ved kartfesting av området og ved merking av verneområdet i terrenget.

Akershus Fylkeskommune ber om at de som fagmyndighet i kulturminnevern blir kontaktet dersom det er spørsmål vedrørende kulturminner i verna områder, eller en vil informere om området ved t.d. skilting. Fylkeskommunen ber også om at det i verneforskriftene for reservata blir opplyst om at fornminner er automatisk freda etter kulturminnelova. Dersom det er spørsmål/utfordringer knyttet til kulturminner i verneområdene vil Fylkesmannen etterstrebe å kontakte Fylkeskommunen på et tidligst mulig tidspunkt. Ved utarbeiding av skilt eller annet informasjonsmaterieell over området er det også svært positivt dersom Fylkeskommunen kan bidra med informasjon om kulturverdier i området. Når det gjelder om en skal informere om automatisk fredning etter kulturminnelova, i verneforskriftene for reservatene, så mener Fylkesmannen at dette er et innspill av mer generell karakter som det er mer riktig at Direktoratet for Naturforvaltning tar stilling til. Ved utarbeiding av andre typer informasjon om området vil det være naturlig å informere om at eventuelle fornminner er automatisk freda. Med bakgrunn i overnevnte tilråd Fylkesmannen i Oslo og Akershus at Leirfalla naturreservat blir utvidet sørover, med vernereglene og områdeavgrensningen som var på høring.

DNs tilråding: DN har omtalt de fleste spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5 og slutter seg for øvrig til fylkesmannens vurderinger. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilråd utvidelse av Leirfalla naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DN's anbefalinger og tilråd at Leirfalla naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Samtidig tilråd opphevelse av forskrift 17.09.1982 nr. 1412 om fredning av Leirfalla naturreservat i Eidsvoll kommune, Akershus fylke.

12. Råsok, Fet kommune, Akershus fylke.

Totalareal 100 dekar, herav 82 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Området består av en vestvendt skråning grensende fra innmark ned til innsjøen Øyeren og Nordre Øyeren naturreservat. Lia er generelt jevnt skrånende i midtpartiet med enkelte bratte bergknauser, svaberg og fuktige søkk. Flatere partier finner man opp mot grensen mot det dyrkede arealet og ned mot flomarksarealene i Øyeren. Store deler av det foreslåtte arealet er på marin leire med varierende tykkelse. På større partier i skråningen er løsmassedekket tynt og berggrunnen eksponert. Den økologiske variasjonen i området er stor. Med en gradient fra tørre og fattige vegetasjonstyper uten påvirkning av sedimentære avsetninger til både fuktige og tørre rike typer på marin leire. Skogstypene er representert fra frodig gråor-heggeskog og svartorsumpskog til ospesuksesjoner, edelløvsog og fattig furuskog. Store deler av området er preget av tidligere beiting. Området har de siste 50 årene grodd mer og mer igjen og fremstår i dag som en relativ tett skog. Gråor-heggskogen langs Øyeren er ung med noe død ved av hegg og or. Svartorskogen er relativ ensjiktet med busksjikt av lønn, hegg og hassel, med noe død ved. Gamle furutrær finnes på fattige tørre koller og berg som også har spredte forekomster av læger av gran og osp. På rikere jordsmonn i liene dominerer yngre løvskog med enkelte gamle trær av lønn, bjørk og osp. Her finnes det jevnt med død ved av hassel, lønn, gråor, hegg og osp. Ospesuksesjonen i kjerneområdet er spesielt rik på stående og liggende død ved av osp i alle nedbrytningsstadier. Midt i det foreslåtte verneområdet er det en mindre hogstflate og et mindre plantefelt med ensaldret tett granskog. Det finnes også spor av plukkhogst. Det er også noe areal langs den bratte kanten mot dyrka marka som består av yngre skog som muligens er resultat av

hogst, ras eller påfylling av masse. Området veksler fra fattig skrinns furuskog på grunnfjell til rike og frodige vegetasjonstyper på marin leire. Her finnes også de truede vegetasjonstypene rik sumpskog og rikt hasselkratt. Områdets verdi øker også med at det forekommer stedvis mye død ved og forekomst av sjeldne rødlistede arter. I dagens skogvern er det mangel på lavereliggende skog i boreonemoral sone og intakte forekomster av rike skogtyper, herunder rikt hasselkratt, boreal løvskog og rik sumpskog. Videre finnes flommarkskog/gråor-heggeskog langs strandsonen til Øyeren. Alle representerer skogtyper som er viktig å få med i skogvernet. Sett i sammenheng med Nordre Øyeren naturreservat, har området verdi av nasjonal karakter.

Formålet med naturreservatet er å bevare flere skogtyper under marin grense med dets biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer og arter, samt området naturlige økologiske prosesser. Området består av rikt hasselkratt, boreal løvskog og rik sumpskog. I tillegg innehar området flommarkskog/gråor-heggeskog i tilknytning til Nordre Øyeren. Området har en særskilt vitenskapelig og pedagogisk betydning som et eksempel på denne type skog i lavlandet på Østlandet og en egenart knyttet til området beliggenhet inntil det store deltasystemet i Nordre Øyeren. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er naturreservat.

Planstatus: Området er vist som landbruk, natur og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

Inngrepstatus: Det ligger ei hytte i det foreslåtte verneområdet.

Høringsinstanser: Se liste over høringsinstanser foran under beskrivelsen av område nr. 11. Det er gjennomført felles høring for dette området sammen med de to andre områdene i Akershus fylke. Ved en feil fikk ikke en del sentrale høringsinstanser tilsendt planen da den var på høring. DN har i ettertid sendt planen på høring til disse, og har oversendt innkomne uttalelser til MD. Hafslund Nett fikk heller ikke tilsendt planen da den var på høring, og MD har i ettertid sendt planen på høring til dem.

Sammendrag av høringsuttalelser: Det kom høringsuttalelser fra Akershus fylkeskommune og Statens Landbruksforvaltning. Av dem som fikk tilsendt planen på høring i etterkant er det mottatt uttalelser fra Norsk institutt for skog og landskap, Norges naturvernforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat og Hafslund Nett.

Fylkeskommunen mener det er viktig å synliggjøre i verneforskriftene at fornminner også er automatisk freda etter kulturminnelovens §§ 4 og 6. Man ber også om at de som fagmyndighet blir hørt i aktuelle saker som går på kulturminneinteresser, og samtidig ved utarbeiding av eventuell forvaltningsplan og oppsetting av skilt. Det bør også av vernebestemmelsene gå klart frem hvem som er forvaltningsmyndighet for de ulike fagtemaer. Ingen av områdene er befart med tanke på å registrere eventuelle automatisk fredete kulturminner.

Statens Landbruksforvaltning finner det er lite påregnelig av vern vil medføre ulempe for drift av bakenforliggende landbrukseiendommer. De har derfor ikke merknader til den foreslåtte forskriften eller til forslaget til avgrensning av verneområdet.

Norsk institutt for skog og landskap opplyser at de ikke har forsøksfelter eller andre interesser i det aktuelle området, og har ingen synspunkter på de foreliggende forslagene.

Norges naturvernforbund viser til at området har regionale vernverdier, og støtter vern. Naturvernforbundet har også gitt generelle betraktninger om frivillig vern, omtalt i punkt 5.1.

Norges vassdrags- og energidirektorat kan ikke se at det er energianlegg eller kraftoverføringsinteresser i området. De påpeker at området ned mot Øyeren generelt er flomutsatt, men har for øvrig ingen interesser i å ivareta det foreslåtte verneområdet.

Hafslund Nett opplyser at de ikke har anlegg i området.

Fylkesmannens tilråding

Området har biologiske verdier som kvalifiserer til vern etter naturvernlova som naturreservat.

Området ble tilbudt staten gjennom ordningen frivillig vern. Grunneierne har både i forkant av verneprosessen og gjennom selve verneprosessen hatt et nært samarbeid med Norges Skogeierforbund og Mjøsen Skog BA. Dette har sikret at grunneiernes sine synspunkt og ønsker på et tidlig tidspunkt ble klarlagt, og også at en har tatt tilstrekkelig hensyn til disse gjennom prosessen. Forhandlingene mellom staten og grunneierne endte også med enighet.

Akershus Fylkeskommune ber om at de som fagmyndighet i kulturminnevern blir kontaktet dersom det er spørsmål vedrørende kulturminner i verna områder, eller en vil informere om området ved t.d. skilting. Fylkeskommunen ber også om at det i verneforskriftene for reservata blir opplyst om at fornminner er automatisk freda etter kulturminnelova.

Dersom det er spørsmål/utfordringer knytta til kulturminner i verneområdene vil Fylkesmannen etterstrebe å kontakte Fylkeskommunen på et tidligst mulig tidspunkt. Ved utarbeiding av skilt eller annet informasjonsmaterieell over områda er det også svært positivt dersom Fylkeskommunen kan bidra med informasjon om kulturverdier i områda. Når det gjelder om en skal informere om automatisk fredning etter kulturminnelova, i verneforskriftene for reservatene, så mener Fylkesmannen at dette er et innspill av mer generell karakter som det er mer riktig at Direktoratet for Naturforvaltning tar stilling til. Ved utarbeiding av andre typer informasjon om områda vil det være naturlig å informere om at eventuelle fornminner er automatisk freda. Med bakgrunn i overnevnte tilråd Fylkesmannen i Oslo og Akershus at Råsok naturreservat blir opprettet. Fylkesmannen tilråd de vernereguleringene og områdeavgrensningen som var på høring.

DNs tilråding: DN har omtalt de fleste spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5 og slutter seg for øvrig til fylkesmannens vurderinger. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilråd fredning av Råsok som naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DN's anbefalinger og tilråd at Råsok naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

13. Delingsdalen, Oppegård kommune, Akershus fylke.

Totalareal 399 dekar, herav 377 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunn

Området er dominert av barskog, bestående av rike skogtyper med lågurtgranskog, høgstaudegranskog og rik sumpskog med overgang mot svartorsumpskog. I overgangene mot fattigere områdene utgjør småbregnegranskogen et vesentlig element, men de fattigere områdene omfatter også blåbærgranskog, bærlyng-barblandingsskog og lavfuruskog. Bunnen av Delingsdalen består av til dels åpne områder av sump med svartor, gran og bjørk. De vestvendte liene har et gammelskogspreg, med skog som er i sammenbruddsfase og som består av mye død ved, gadd og læger. Mye av den døde veden er relativt ung, men det finnes eldre og mer nedbrutt læger spredt i området. Lengre sør i området er skogen påvirket av eldre tiders plukkhogst, og grantrærne har variabel størrelse. Videre sørover finnes mange gamle og storvokste grantrær med relativt mye død ved. I de østvendte liene finnes en krevende vegetasjonstype med lågurtgranskog og rik sumpskog/høgstaudeskog. Svartorskoen består av til dels storvokste trær. Lokaliteten utgjør en av de mer velutviklede gammelskoger med stor andel av rike skoger på et større sammenhengende areal, med innslag av sumpskoger bestående av gran, bjørk og svartor. Skogen er karakterisert av liten påvirkingsgrad.

Formålet med fredningen er å bevare et gammelskogområde med stor andel rike skogtyper som rik sumpskog og høgstaudegranskog, og stort biologisk mangfold. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er fredning av området som naturreservat.

Planstatus: Området har status som landbruk, natur og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

Inngrepstatus: Det er rester etter noen grøfter nede i selve dalen, samt rester etter tidligere tiders skogbruk i form av plukkhogst. Det går en trase for kraftlinje gjennom området.

Høringsinstanser: Se liste over høringsinstanser foran under beskrivelsen av område nr. 11. Det er gjennomført felles høring for dette området sammen med de to andre områdene i Akershus fylke. Ved en feil fikk ikke en del sentrale høringsinstanser tilsendt planen da den var på høring. DN har i ettertid sendt planen på høring til disse, og har oversendt innkomne uttalelser til MD. Hafslund Nett fikk heller ikke tilsendt planen da den var på høring, og MD har i ettertid sendt planen på høring til dem.

Sammendrag av høringsuttalelser: Det kom inn høringsuttalelser fra Kommunenes Sentralforbund, Akershus Fylkeskommune, Bergvesenet, Statens Landbruksforvaltning og Statens Vegvesen. Av dem som fikk tilsendt planen på høring i etterkant er det mottatt høringsuttalelser fra Norsk institutt for skog og landskap, Norges naturvernforbund og Norges vassdrags- og energidirektorat.

Bergvesenet og Statens Vegvesen har ingen merknader til verneframlegget.

Kommunenes Sentralforbund skriver at de ikke gir uttalelse om saken.

Akershus Fylkeskommune sier Delingsdalen ikke er befart med tanke på å registrere ev. automatisk fredete kulturminner. Fylkeskommunen peker likevel på at området har et stort potensial for fredete kulturminner. Det skal være spor etter eldre tiders skogsdrift i Delingsdalen, og Fylkes-kommunen ber om at spor etter driftsveger og andre rester etter skogsdriften blir ivaretatt i vernebestemmelsene. Dersom reservatet skal omfatte gården Bjørnsrud med flere eldre verneverdige bygninger, ber Fylkeskommunen om at nødvendige hensyn blir tatt slik at verneverdiene blir vedlikeholdt. Fylkeskommunen ber om at de som fagmyndighet i kulturminnevern blir kontaktet dersom det er spørsmål vedrørende kulturminner i verna områder, eller en vil informere om området ved t.d. skilting. Fylkeskommunen ber også om at det i verneforskriftene for reservata blir opplyst om at fornminner er automatisk freda etter kulturminnelova. Statens Landbruksforvaltning finner det er lite påregnelig av vern vil medføre ulempe for drift av bakenforliggende landbrukseiendommer. De har derfor ikke merknader til den foreslåtte forskriften eller til forslaget til avgrensning av verneområdet.

Norsk institutt for skog og landskap opplyser at de ikke har forsøksfelter eller andre interesser i det aktuelle området, og har ingen synspunkter på de foreliggende forslagene.

Norges naturvernforbund viser til at området har regionale vernverdier, og støtter vern. De mener at området også bør omfatte Revedalen på sørsiden av Delingsdalen slik NINA har foreslått. Det er også gitt noen betraktninger om frivillig vern, som er omtalt i punkt 5.1.

Norges vassdrags- og energidirektorat viser til at det er en kraftlinjetrase i Delingsdalen, og forutsetter at vernet ikke vil være til hinder for vedlikehold etc av eksisterende kraftlinjetrase gjennom verneområdet.

Hafslund Nett opplyser at bestemmelsene er dekkende for deres anlegg i Delingsdalen. Uttalelsen er basert på forskriften etter MDs justeringer, jf "MDs tilråding" under.

Fylkesmannens tilråding

Områdeavgrensningen er identisk med grunneierne sitt tilbud. Området som grunneierne stilte til rådighet for vern sammenfaller også i stor grad med det området som NINA prioriterer høyest for vern etter naturfaglige kriterium. Verneforskriftene er også tilpasset kravene fra grunneier. Det blir åpnet for mulighet for uttransport av felt storvilt med lett terrenggående kjøretøy som ikke setter varige spor og det blir tillatt å ri på eksisterende stier i området.

Kun Akershus Fylkeskommune hadde merknader til høringsutkastet for Delingsdalen.

Gardstunet på Bjørnsrud gård ligger utenfor forslaget til verneområde, slik at gården Bjørnsrud ikke blir berørt på annen måte enn hva de restriksjonene verneforskriftene gir for bruken av utmarka. Når det gjelder ønsket om å videreføre sporene etter gammel skogsdrift, så legger ikke

Fylkesmannen opp til noen tiltak i verneområdet som kan tenkes å slette den type spor. Med tiden vil nok disse sporene likevel gradvis bli redusert etter en naturlig utvikling av skogen. Dersom det er spørsmål/utfordringer knytta til kulturminner i verneområda vil Fylkesmannen etterstrebe å kontakte Akershus fylkeskommunen på et tidligst mulig tidspunkt. Ved utarbeiding av skilt eller annet informasjonsmaterieell over området er det også svært positivt dersom Fylkeskommunen kan bidra med informasjon om kulturverdier i området. Når det gjelder om en skal informere om automatisk fredning etter kulturminnelova, i verneforskriftene for reservata, så mener Fylkesmannen at dette er et innspill av mer generell karakter som det er mer riktig at Direktoratet for Naturforvaltning tar stilling til. Ved utarbeiding av andre typer informasjon om områdene vil det være naturlig å informere om at eventuelle fornminner er automatisk freda. Med bakgrunn i overnevnte tilråd Fylkesmannen i Oslo og Akershus at Delingsdalen naturreservat blir opprettet med de vernereglene og den områdeavgrensningen som var på høring.

DNs tilråding: DN har omtalt de fleste spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5 og slutter seg for øvrig til fylkesmannens vurderinger. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilråd fredning av Delingsdalen som naturreservat.

MDs tilråding: Ut fra NINAs naturfaglige registreringene i området ville det være gunstig om man hadde fanget opp areal med viktige naturverdier mot sørvest, inkl. Revedalen. Det bør undersøkes om man her på sikt kan innlemme ytterligere arealer i naturreservatet, primært gjennom frivillig vern.

MD har foretatt noen justeringer i forskriftens § 4 og § 5, ut fra eksisterende kraftlinjetrase i området. MD slutter seg for øvrig til DNs anbefalinger og tilråd at Delingsdalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

14. Hølvannet, Rømskog og Aurskog-Høland kommuner, Østfold og Akershus fylker.

Utvidelsesareal 3181 dekar, hvorav 2690 dekar produktiv skog.
Nytt totalareal 5537 dekar, hvorav 2946 dekar produktiv skog.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Forslaget omfatter en utvidelse av det eksisterende Hølvatn våtmarksreservat, som ble fredet ved kgl.res. 8.5.1992. Dette reservatet foreslås nå opphevet og vil inngå som en del av et nytt og utvidet Hølvannet naturreservat. Utvidelsen omfatter kun arealer i Rømskog kommune i Østfold. Hølvannet ligger helt nordøst i Østfold (Rømskog) og sørøst i Akershus (Aurskog-Høland) og grenser til Sverige. Reservatet omfatter hele Hølvannet, Finnemosen, samt skogen mellom Hølvannet og riksgrensen - og et areal sør for vannet ved Røvasshøgda. De store skogkommunene som grenser til hverandre nord i Østfold (Rømskog, Marker), sørøst i Akershus (Aurskog-Høland, Nes) og sør i Hedmark (Eidskog) mangler stort sett barskogvern-områder. Svartvannet (1,7 km²) i Marker kommune, 2 mil sør for Hølvannet, ble fredet ved frivillig vern i 2005.

Formålet med fredningen er å bevare et lite påvirket naturområde med sitt naturlige biologiske mangfold, med landskap, naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser, særlig barskog og våtmark. Området har også særskilt vitenskapelig verdi som referanseområde og er egenartet med forekomster av gammel skog, myrer og vassdrag. Området oppfyller kriteriene i § 8 i naturvernloven, og aktuell verneform er naturreservat.

Planstatus: Området er vist som landbruk, natur og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

Inngrepstatus: Det er ingen tekniske inngrep i utvidelsesområdet.

Høringsuttalelser: Utkastet til verneplan ble sendt på høring (lokal og sentral høring samlet) til berørte grunneiere, Rømskog og Aurskog-Høland kommuner, Østfold og Akershus fylkeskommuner samt til Østfold Skogselskap, Østfold fylkeslandbruksstyre, Haldenvassdragets Skogeierforening, Østfold Bondelag, Østfold bonde- og småbrukerlag, Naturvernforbundet i Østfold, Norsk Ornitologisk Forening Østfold Botaniske Forening, Østfold Entomologiske Forening, NJFF Østfold, Forsvarsbygg Østlandet, Telenor, Fortum Distribusjon a/s, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulent, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, Vegdirektoratet, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Norskog, Prosessindustriens landsforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Norsk Botanisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Norsk Biologforening, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Luftsportsforbund, Norsk inst. for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet for miljø og biovitenskap.

Sammendrag av høringsuttalelser

13 skriftlige uttalelser er innkommet. Følgende har ingen innvendinger eller kommentarer:

Rømskog kommune, grunneierne Helene Jaavall Dahl/Lasse Christensen og Synøve og Søren Aasland, Statens vegvesen/Vegdirektoratet, Luftfartstilsynet, Oljedirektoratet og Bergvesenet .

Følgende støtter opprettelsen av reservatet: Østfold Botaniske Forening, Norsk Ornitologisk Forening avd. Østfold, Østfold Entomologiske Forening og Interessegruppa Mer Villmark Nå Grunneiere Maren-Anne Leren/Ivar Leren har ingen anmerkninger, bortsett fra en ønsket lenger frist for oppsetting og fjerning av jakttårn (§ 4.12).

Norsk Ornitologisk Forening avd. Østfold viser bl.a. til områdets høye verneverdi og innslag av mer nordlige plante- og dyrearter.

Østfold Entomologiske Forening viser bl.a. til barskogvernets betydning for planter og dyr og anbefaler sterkt forslaget.

Østfold Botaniske Forening antar forslaget har beskjedne arealer med skog av middels og høy bonitet, mener at høybonitet skog er betydelig underrepresentert i områder med frivillig vern, og at verneverdikravet generelt bør senkes for høybonitet skog ved frivillig vern. Dersom Hølvannet er mindre enn 2 km², vises til at verneforskriftens § 4.9. ikke harmonerer med motorferdselsforskriften. Foreningen er usikker på om adgang til teltslagning for brukere av hytte på Storøya samsvarer med allmenn rettsoppfatning.

Interessegruppa Mer Villmark Nå foreslår et totalt ferdselsforbud på Hølvannet, med unntak for hytteeier på Storøya, av hensyn til sårbare fuglearter. Området forelås også utvidet i sørvest, for å få en bedre arrondering.

Østfold Botaniske Forening og Interessegruppa Mer Villmark Nå viser til betydningen av kontrollert brann i furuskog for å øke biomangfoldet, hvilket praktiseres på svensk side av grensen i Värmland. Interessegruppa Mer Villmark Nå mener et felt i øst inntil riksgrensen er velegnet til kontrollert brann.

Norsk inst. for skog og landskap har valgt ikke å fremme synspunkter i slike vernesaker, da instituttet nå og da er involvert i fagvurderinger før planforslag utarbeides. Instituttet har ikke forsøksfelter eller andre interesser i området.

Statens landbruksforvaltning støtter adgangen til å kunne åpne noe for miljøtilpasset reiselivsvirksomhet. En ønsker adgang til fiske i tråd med Lakse- og innlandsfiskekloven tatt inn i forskriften, med de begrensninger som følger av forskriftens § 3.9. og 4.9.

Fylkesmannens tilråding

- Når det gjelder ønsket fra grunneiere om lenger frist for oppsetting og fjerning av jakttårn, tilrår fylkesmannen at perioden for oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt økes fra 2 til 3 uker, før og etter jaktstart.
- Når det gjelder Østfold Botaniske Forenings antakelse om at forslaget har beskjedne arealer med skog av middels og høy bonitet, viser fylkesmannen til at 66 % av skogarealet med frivillig vern ved Hølvann er middels (57 %) og høy bonitet (9 %).
- Når det gjelder størrelsen på Hølvannet, opplyser fylkesmannen at Hølvannet er 1,7 km², og at adgang til bruk av motorbåt korteste vei over vannet til og fra eksisterende hytter er i overensstemmer med forskriften for det eksisterende naturreservatet .
- Når det gjelder adgang til teltslagning for brukere av hytte på Storøya, sier gjeldende vernebestemmelser intet om dette. Fylkesmannen er enig i at en generell adgang til teltslagning på Stor-øya for brukere av hytte på øya er uheldig i forhold til allmennheten, og at dette under høringen ev. burde ha vært begrenset til en 150 m sone fra hytta. En begrensning til 150 m-sone overensstemmer ikke med utkast til vernebestemmelser som ble lagt til grunn for avtalen om frivillig vern. Fylkesmannen foreslår at "og teltslagning" i § 4.9 tas ut, slik at bestemmelsen blir som i nåværende reservat.
- Når det gjelder forslaget fra Interessegruppa Mer Villmark Nå om et totalt ferdselsforbud på Hølvannet, med unntak for hytteeier på Storøya, av hensyn til sårbare fuglearter, viser Fylkesmannen til at bestemmelsen om ferdsel harmoner med gjeldende forskrift for Hølvannet, som ble lagt til grunn for avtalen om frivillig vern.
- Mht. forslaget om utvidelse av verneområdet i sørvest for å få en bedre arrondering, er Fylkesmannen enig i at forslaget ville fått en noe bedre avgrensning ved en slik utvidelse, men avtalen om frivillig vern omfatter ikke dette arealet som følger heller ikke var med i høringen.
- Når det gjelder spørsmålet om en eventuell kontrollert brann i deler av området, viser Fylkesmannen til at dette vil kunne bli vurdert som et ledd i forvaltningen av reservatet.
- Når det gjelder begrensninger på fiske i Hølvannet, viser Fylkesmannen til at et forbud mot garnfiske 1.4.-20.8., jf. § 3.2., har vært vurdert, for å unngå drukning av dykkende fugler i hekketiden. Da bestemmelsene i nåværende reservat ikke har et slikt forbud, og avtalene om frivillig vern ikke la til grunn en skjerpning på dette punkt, ble forslaget om garnfiskeforbud frafalt, da ikke alle grunneierne samtykket. Fylkesmannen finner å kunne ta inn en ny bestemmelse som § 4.13, lydende: "Fiske i tråd med Lakse- og innlandsfiskelovens bestemmelser, med de begrensninger som følger av verneforskriftens § 3.9."

Fylkesmannen tilrår reservatforslaget fremmet i tråd med overnevnte anmerkninger.

DNs tilråding: DN har omtalt de fleste spørsmålene knyttet til forskriften i kap 5 og slutter seg for øvrig til fylkesmannens vurderinger. DN slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring. DN viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår utvidelse av Hølvannet naturreservat.

MDs tilråding: MD slutter seg til DN's anbefalinger og tilrår at Hølvannet naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Samtidig tilrår opphevelse av forskrift 8.5.1992 nr. 400 om fredning av Hølvatn naturreservat, Rømskog og Aurskog-Høland kommuner, Østfold og Akershus.

Miljøverndepartementet

tilråd:

Forskrift om verneplan for skog fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 – 14).